

2015 m. birželio 5 d., penktadienis

Nr. 22 (1128) Kaina 0,81 Eur / 2,80 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | Š o k i s | K i n a s

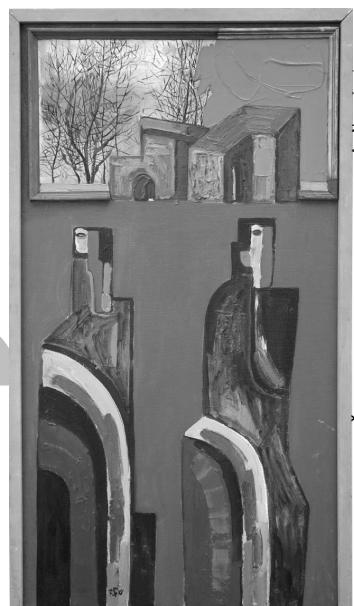
2

Šarūno Nako „Mistinis langas“

4

Eglės Špokaitės baletų mokyklos spektaklis

6

Vincas Kisarauskas, „Šventė“: 1975 m.

Vinco Kisarausko „Pasisveikinimas su laiku“

7

Pokalbis apie tris jaunas tapytojas

„Klę nuo 5 iki 7“

8

Agnés Varda filmų programa

9

Nauji filmai – „Džema Boveri“

Katia Buniatišvili, dirigentas Kristjan Järvi ir Lietuvos nacionalinis simfoninių orkestrų

D. MATVEJEVO NUOTR.

Žavesys ir pavojai

Vilniaus festivalio pradžios koncertas

Laimutė Ligeikaitė

Vienas iš svarbiausių muzikos renginių – Vilniaus festivalis – šiais metais prasidėjo birželio 1 d. Filharmonijoje tarsi išsauktu šampanu – jaunatvišku šventiniu šou, o tą bruožą lėmė pirmojo koncerto dalyviai, kurių drasus „šiuolaikiškas“ įvaizdis akademinėse scenose tiek pat akcentuoamas, kiek ir jų profesinai pasiekimai: tai pirmą kartą Lietuvoje viešintis, Estijoje gimęs ir nuo vaikystės Niujorke gyvenantis itin madingas dirigentas Kristjanas Järvi, stilingoji gražuolė, jaunosios kartos pianistė Katia Buniatišvili iš Gruzijos bei energingai savo vietą Europos scenose užkariaujantis ambiingasis kompozitorius Gediminas Gelgotas su savo Nauju idėjų kameriniu orkestru (NIKO). Tradicijai atstovavo nebent Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras, tačiau, tokį spalvingų svečių įkvėptas, ir jis, atrodo, nusimetė akademinių frakų. Koncertas sukėlė įvairių minčių – nuo susižavėjimo energija trykštančia jaunaja karta iki pamastymų apie vertybės „piarą“, „vartotojų rinkos logiką“, saviraškos pastan-

gas, „postklasikinę“ kūrybą, pagaliau keistai sudarytą programą iš popros, atrodytų, „nesusisiekiančių“ kūrinį – Sergejaus Rachmaninovo Antrojo koncerto fortepijonui ir orkestrui c-moll, op. 18, ir Gedimino Gelgoto „Extracultural“ („Supercivilizacija“).

Kristjanas Järvi smarkiai griauna autoritetingo dirigento įvaizdį, kurdamas kone akademinės muzikos rokerio tipą. Greta sudėtingų daugiausiai romantinės muzikos partitūrų (kurių, beje, diriguoja taip pat labai artistiškai) su garsiausiais paulių orkestrais, jis yra įrašę daugybę kompaktinių plokšelių (išleido prestižinės kompanijos „Sony“, „Chandos“, „Naive Classique“), sukurė apdovanojimus pelniusius Hollivudo garso takelių, pavyzdžiui, kinių filmu „Debesų žemėlapis“ (rež. Andy Wachowski, Tom Tykwer), kuriuo, beje, susižavėjusi kompozitorė Žilbuklė Martinaitė 2013 m. sukurė savuosius „Horizontus“ simfoninius orkestrus.

Būtent Leipcigo MDR (Vidurio Vokietijos radijo simfoninio orkestro) vadovas Kristjanas Järvi kartu su Vilniaus festivaliu Gediminui

Gelgotui užsakė naują kūrinį „Extracultural“, kurio pasaulinė premjera jau įvyko sausį prestižinėje Leipcigo „Gewandhaus“ salėje. Jau keleri metai Järvi yra entuziastinges Gelgoto kūrybos gerbėjas, su savo diriguojamu Baltijos jaunimo filharmonijos simfoniniu orkestru sėkmingai ne kartą atlikęs ir anksčesni Gelgoto kūrinį „Never Ignore the Cosmic Ocean“, kompozitoriu tapusį tramplinu į svarbiausias Europos šiuolaikinės muzikos scenas (kūrinį jau jamžino nepriklausoma prancūzų įrašų kompanija „Naive Classique“). „Extracultural“ premjerą Lietuvoje atliko Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras ir NIKO – Gelgoto sukurtas ansamblis, kuriame jis ir pats dalyvauja. Beje, jei prisimintume ne visai senus laikus, pamatyti scenoje kompozitorius (kaip atlikęj ir dirigentą) Lietuvoje buvo retas reiškinys. Kai 1982-aisiais Šarūnas Nakas iškėrė savo ansamblį (Vilniaus naujosios muzikos ansamblis), kompozitorius suburti ansambliai pas mus apskritai buvo naujovė (beje, dau-

NUKELTA | 3 PSL.

Mistinj langą pravėrus

Šarūno Nako seanso „Mistinis langas. La fenetre mystique“ pristatymas VDA Gotikinėje salėje

Brigita Jurkonytė

Neišvengiamos žūties lemtis, nusidėjusio žmogaus baimė ir siaubas amžinybės akivaizdoje persmelkė daugelio mirties temų išplėtojusių romantizmo autorų muzikines kompozicijas, pradedant Franzo Schuberto malūnininko nusiskandiniu upelyje, baigiant paskutinio teismo dieną simbolizuojančia viduramžių sekvenčija „Dies irae“ Hectoro Berliozo raganų puotoje ar Ferenco Liszto „Mirties šokiuose“ („Totentanz“). Tiesa, Liszto koncepcijai įtaikos turėjo ne tik „Dies irae“ sekvenčija, bet ir vaizduojamojo meno pavyzdys – Francesco Traini freska „Mirties triumfas“, kurią kompozitorius pamatė Pizoje, keliaudamas po Italiją. Visgi šiuolaikiniai kompozitoriai neapsiribuoja vien romantiškų pasitelktą abstrakčią mirties simbolika. Dėmesį patraukia ir ikonografiškas paskutinės atokvėpio akimirkos muzikoje vaizdavimas ar net ribos tarp praeities įvykių ir nesulauktos ateities išryškinimas.

Kompozitorius Šarūnas Nakas gegužės 22 d. Vilnius dailės akademijos Gotikinėje salėje pristatė trijų muzikinių kompozicijų ir keleto paties skaitomų tekstuose „Mistinis langas. La fenetre mystique“. 2014-aisiais laimėjės atranką, Nakas tris mėnesius rezidavo Paryžiaus „Cité Internationale des Arts“. Cia jis subrandino savo trijų opusų projektą: anksčiau sukomponuotus „Ugnies ikona. In memoriam Algirdas Doveika“ (2008, versijos fortėpijonui premjera) ir „Ketmanas. Hommage à Czesław Miłosz“ (2012) fortėpijonui bei naujausią 2015 m. kompoziciją – „La fenetre mystique. Hommage à Nicolas l'illuminé“ fortėpijonui ir translaciujos objektams (pasaulinė premjera). Tad kokiai būdais Nakas šiame seance atskleidė mirties temos motyvus?

Anonsai

Lietuvos ir Lenkijos valdovams dedikuotos J.S. Bacho kantatos

Lenkijos nacionalinis muzikos forumas, Vroclavo baroko orkestras, solistai ir dirigentas Andrzejus Kosendiakas Vilniaus festivalui rengia speciaլių programą, kuri 2015 m. birželio 9 d. 19 val. suskambės Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmuose Vilniuje. Tai žymiausio baroko epochos kompozitoriaus Johanno Sebastiano Bacho (1685–1750) vadinamosios lenkiškos kantatos, sukurtos Leipcige ir dedikuotas tuometiniam Lenkijos karaliui ir Lietuvos didžiajam kunigaikščiui, Saksonijos kurfiurstui Augustui III Saksui, jo su tuo kintinei ir motinais. Savo pasaulietinėmis kantatomis J.S. Bachas pašlovino vieną seniausių Europos valdovų, Wettinų, dinastiją.

Kantata (gedulio odė) „Laß, Fürstin, laß noch einen Strahl“ („Nušiesk, valdove, nušiesk dar nors

„Ugnies ikona. In memoriam Algirdas Doveika“ prasidėjo neįprastai. Kompozitorius per garsiakalbij skaitė tekstą apie netikėtą šviesaus atminimo klarinetininko Algirdo Doveikos žūti. Manau, garsiakalbis sukūrė iš seno radijo kalbančio žmogaus išpūdį, taip tarytum priartinant praeities įvykius. Pristatyta muzikanto Doveikos gyvenimo istorijos atomazga buvo sukrečianti. Po sėkmingo koncerto namo grīžęs klarinetininkas staiga žuvo lipdamas laiptais. Nakas „Ugnies ikona“ atskleidė šios netikėtos mirties vaizdinį – i roju kylantys laipteliai buvo apsupti pragaran traukiančiu liepsnų. Pražūtingo lipimo laiptais momentas visapusiškai paveikė muzikos komponavimo sprendimus. Pianisto Daumanto Kirilauskio dešine ranka nuolat kartotas nekintamas tonas (taris Aleksandro Skriabino simfoninės poemos „Prometheus“ pradžioje atliekamame vieno garso styginiu vibrato) kūrė besispaudančios, alsuojančios ugnies asociacijas. Numatoma ir kitokia šio ireguliaru ritmu per visą kūrinių kartojamo tono prasmę – galbūt tai vis dar girdimas gestančios gyvybės širdies plakimas? Tuo pat metu žemame registre nuolat kažkur vedančios, tačiau galutinio taško nepasiekiančios lakoniškos melodinės slinktys siejosi su kylančiais ar besileidžiančiais laiptais.

Kita tą vakarą atlikta kompozicija – „Ketmanas. Hommage à Czesław Miłosz“ Nakas per balso tembrą pakėtusi garsiakalbių pristatė publikai lenkų rašytojo Czeslavo Miłoszo pamästymus apie prisitaikelišką gyvenimo būdą. Knygoje „Pavergtas protas“ Miłoszas analizavo Lenkijos rašytojo politinę poziciją Antrojo pasaulinio karo metu. Poetas mėgino rasti tam tikrą pateisinimą ju prisitaikeliškai politikai, pavartodamas „ketmano“ sąvoką. Tai supran-

Sent Klodo (Saint Cloud) parkas Paryžiuje, kuriame 1949 m. buvo užpultas ir apiplėstas kompozitorius Nikolajus Obuchovas, tąkamt pradarė daugelį metų rašyto „Gyvenimo knygos“ partitūrą

Š. NAKO NUOTR.

tama, ypač žinant, kad pats autorius praktikavo „ketmaną“ ne tik dirbdamas Lenkijos Liaudies Respublikos diplomatinię tarnyboje, bet ir tam tikra prasme tada, kai pasitraukė į Vakarus. „Visą gyvenimą vaidinti, kad savas tas jų pasauly, / Ir žinoti, jog tokia vaidyba gėdinga. / Bet ką galiu padary? Jei surikčiau / Ir imčiau pranašaut, nieks neįgirstu. / Ne tam jų ekranai ir mikrofonai. / Tokie kaip aš klajoja gatvėmis / Ir šnekas su savimi. Miega parkuose ant suoliukų, / Pasažuose ant asfalto. Nes kalėjimų per maža, / Kad uždarytum ten visus elgetas. / Šypetliu ir tyliu. Manęs jau neužklups. / Už stalo sėdēti su išrinktaisiais – tai moku.“ (Miłoszo eilėraštis „Ne mano“ iš knygos „Pakelés sunytis“, 2000 m.)

Nakas šią „ketmano“ sąvoką pritaikė nūdienos kontekstui. Dažnai prieštaraujam patys sau: pritarame pačių stipriausiu, lyderių pozicijoms, viduje išties trokšdami skleisti savą tiesą. Ar tikslinga gyventi užsidėjus kito žmogaus kauke? Klausantis opuso „Ketmanas. Hommage à Czesław Miłosz“ tarsi išskūnijama į pomirtiniame gyvenime ke-

lionę pradedančią sielą. Ji apmasto savo buvusį dviveidiškumą. Faktūrų kaitos žaismas fortepijono muzikinėje medžiagoje iprasmino šią asmenybės susidvejinimo idėją. Su prisitaikeliška žmogaus puse sietinių aukštą ir žemo registrų sąskambių kompleksai be paliavos kaitaliojosi su viduriniame registre, asmenybės tikrajų egzistenciją atskleidžiančia „tuščiai skambančia“ oktava. „Ketmane“ atsišakytą naratyvumo. Svarbiausia išgyventi būseną, aiškiai eksponuojant semantines prasmes slepiantias muzikines užduotis. Šias prasmes atskleisti pianistas nusprenādė pasitelkęs skirtingus dinaminus lygius. Kirilauskas „atviriem“ akordams skyrė platesnę dinaminę skalę, o „vidinės tuščumos“ pertekimui apsiribota pp, p dinamika. Tai logiškas sprendimas. Juk prisitaikėlis taip bijo savosios tiesos, kad net ir mintyse nedrįsta ištarti jos garsiai.

Seanso pabaigoje nuskambėjo dar vienas mūsų pasauli palikusiam šviesuoliui – rusų kompozitorui Nikolajui Obuchovui (1892–1954) – dedikuotas opusas „La fenetre mystique. Hommage à Nicolas l'illuminé“ inspiruotas domėjimusi kompozitoriai Obuchovo ir Vytauto Bacevičiaus gyvenimiskos ir meninės patirčių paralelėmis eklektiškajame Paryžiuje. Nako teigimu, „i Paryžiu patekau tyrinėdamas Vytauto Bacevičiaus – didžiausio lietuvių muzikos frankofilo – gyvenimą ir kūrybą, suvokiau, kad jį inspiravę dalykai, kad ir labai nutole laille, gana svarbūs ir man. Natūralu, kad interesu ir tyrimu laukas plėtési, i ji pateko daugiau megapolje gyvenusių menininkų ir jų istorijų: taip formavosi gana netiketas to miesto paveikslas, giliai įsimenkės ir gerokai paveikęs mano sąmonę.“

Prieš atliekant „La fenetre mystique“, Nakas jau ne modifikuotu, o natūraliu savo balso tembru (taip akcentuodamas dabarties laike pirmą kartą turinčią nuskambėti kompoziciją) pristatė Obuchovo asmenybę. Nors šis muzikas beveik visą gyvenimą dirbo Paryžiuje ir iš dideles pagarbos vadintas „Nušvitusiųjų Nikolia“, bendradarbiauja su „Collegium Vocale Gent“, „Cantus Cölln“, „Taverner Consort“.

LNF INF.

opusą, galintį pakeisti pasaulį. Deja, parke ji užpuolę aršūs prancūzai pavogę portfelį, kuriame kompozitorius laikė viso savo gyvenimo darbą. Galbūt nė vienam kūrėjui nelemta užbaigtį savo mistinę kūrybą vainikuojančio opuso? Mistinių, utopinių opusu ar ciklų neužbaigtumo paslaptis kelia tokį patį nerima kaip ir kompozitoriu pasiryžimas rašyti „dešimtąjį simfoniją“. Skribinas spejė sukurti tik savo „Misterijos“ prologą, o Bacevičiui nepavyko išgyvendinti devynių kompozicijų kosminės muzikos ciklo. Galutinai Bacevičiaus baigta liko tik „Graphique“, op. 68, ir Penktojo koncerto bei Septintosios simfonijos eskizai. Mirtis sutrukėdė išgyvendinti ciklo idėją, kurią kompozitorius puoselėjo daugelį dešimtmeciu, tai priartėdamas prie jos, tai nutoldamas, tačiau niekad jos nepamestamas.

Vienoje savo paskaitoje Bacevičius yra teigęs: „Kurdamas kosminę muziką aš giliuosi ne į išorę, bet į savo vidinę visatą, kur matau keilią i didžiausią tobulumą, išminči ir dvasios išraišką. Tai yra abstrakti visata, vedanti link begalybės ir amžinybės.“ Idomu, kokia Nako savios visatos muzikinė atverčis? „La fenetre mystique“, prasidėjusi griausmingais, žemame registre gaudžiančiais akordais, vis dažniau buvo papildoma aukštame registre trumpai „svirpančiomis“, nušvitimo pasirodymą prognozuojančiomis kelių garsų replikomis. Elektronikoje tarasi buvo girdėti apleistose Paryžiaus kapinėse besivadenančių šméklių balsai (elektroninę partiją parengė kijevietė kompozitorė Alla Zagajevič). Tokios asociacijos lengvai įsaudrino galvoje, kai prisiminiau šiurpu Nako pasakojimą apie apleistos Obuchovo kapavietės paieškas. Vėliau nustebino pati kompozicijos dramaturgija. Tamsa pamažu užleido vietą šviesai – elektronikoje vis labiau intensyvėjo aukštą tonų klasteriai, o fortėpijono partijoje pereita tik prie aukštų registro klavisių. Tokia nuosekliai evoliucija iš tamsos į šviesą tikrai įtikino. Klausantis „La fenetre mystique“ buvo galima įsivaizduoti patį prie fortėpijono rymantį Obuchovą, kankinamą kūrybinės nežiniuos, jį varžančių šméklių, bet pamažu artėjantį prie dvasinių išsilaisvinimų dovanjančio mirtinio lango. Kažin kokią įsivaizduojamą ateiti šiame lange jis įžvelgė?

Trijų kompozicijų ir skaitomų tekstuose Šarūno Nako seansas „Mistinis langas. La fenetre mystique“ paskatino iš naujo suprasti, kad gyvenimas yra tik tikintis laikrodis. Seanso metu susipažinę su tokiomis personaliomis kaip klarinetininkas Algirdas Doveika, poetas Czesławas Miłoszas ir kompozitorius Nikolajus Obuchovas, ne vienas apmastėme savo praeitį, dabartį. Šiandien, žvelgiant pro šviesos kūpiną mirtinį langą, belieka tik svarstyti, kokia lauktu ateitis, jei šie menininkai dar būtų tarp mūsų.

Vroclavo baroko orkestras

vienu spinduliu“), sukurta 1727 m. karaliaus motinos Kristianos Eberhardino atminimui. „Tönet, ihr Pauken! Erschallet, Trompeten!“ („Gauskit, bügnai! Skambékit, trimaitai“, 1733) pasveikino karalienę Mariją Žozefą 34-ojo gimtadienio proga, o kantata „Schleicht, spielende Wellen, und murmelt gelinde“ („Tékékit, žaislingos bangos ir ūžkite švelnai“, 1736 m.) – ir patį karalių Augustą III.

Vroclavo baroko orkestras įkurtas 2006 m. Vroclavo filharmoni-

jos direktorius, dirigento Andrzejus Kosendiako rūpesčiu ir yra vienintelis baroko orkestras Lenkijoje, grojantis istoriniuose instrumentais. Jis kviečiamas į įvairius festivalius: „Wratislavia Cantans“, „Mozartiana“, Velykinį L. van Beethoven festivalį, „Uckermärkische Musikwochen“, „Poznań Baroque“, bendradarbiauja su „Collegium Vocale Gent“, „Cantus Cölln“, „Taverner Consort“.

LNF INF.

Žavesys ir pavojai

ATKELTA IŠ 1 PSL.

guma šio ansamblio narių irgi buvo kompozitoriai). Kompozitoriaus ir atlikėjo kategorijų suartėjimas reiškė ir tam tikrus estetinius bei stilistinius virsmus. O kaip pasakė Järvi, taip pat rašantis muziką, „dabar jau ne tie laikai, kai kompozitoriai tik sėdėjo priekė stalo ir kūrė. Beethovenas ir Mendelssohnas taip pat buvo muzikai praktikai. Visi jie ir raše, ir atliko muziką, organizavo veiklą – buvo impresarijai, vadybininkai.“ Järvi yra įkūrės tarpdisciplininį elektroakustinį kamerinį ansamblį „Absolute Ensemble“, kuriame maišydamis įvairiausią stilių muziką (džiazas, hiphopas, klasika, *world music*, improvizacijos ir kt.) groja kelių šalių muzikantai, atspindintys visą Niujorko daugiakultūrinę ap linką. Ansamblį Järvi įkūrė netiesiogiai konstatodamas klasikinės muzikos saulėlydį ir trokšdamas sudominti publicā moderniaisi stilistiniais hibridais. Grupės atliekami albumai buvo nominuoti „Grammy“ apdovanojimui, o ansamblis vadina mas vieną įdomiausią Niujorke.

Dėl kokios priežasties kompozitorius įkuria savo ansamblį? Kadai se Nakui priežastis buvo propaguoti disidentinę Kutavičiaus kūrybą, atlikti jo kūrinius, kurių galbūt bijojo „nusipelnę“ atlikėjai. NIKO Gelgotas subūrė skleisti savai kūrybai, kaip įprasta pasaulyje (tiesa, pastaruoju metu ansamblis repertuaras pasipildė ir kitų, užsienio autorų muzika). Be abeo, šiuolaikinėje muzikos rinkoje *savo* ansamblis kompozitoriu yra didelis privalusas, kūrybinė laboratorija, ir Gelgoto NIKO minčiai kaip sekmingą pavyzdį puikiai organizuojant įvaizdį, vadybą, jauciant šiuolaikinį rinkos pulsus. Tačiau išskyla Gelgoto muzikos stilistikos ir ypač turinio klausimas.

„Extracultural“ vėlgi pasireiškė kaip tipiškas Gelgoto ir NIKO kūrybos pavyzdis, kuriame didžiausią krūvį laiko talentingu ansamblio atlikėjai: žavios ir tikrai puikiai griežiančios smuikininkės Augusta Jusionytė, Dalia Semaška, Julia Ivanova, artistiški ir raiškūs violončelininkai Justas Kulikauskas, David Dumčius ir kontrabasininkas Auris Galvelis. Orkestras šiuo atveju tapo labiau garso pastiprinimo, intensyvumo, sodrumo įrankiu, jam skirta nesudėtinga medžiaga keleriopai multiplikavęs NIKO partijas. Kaip ir visuose Gelgoto kūriniuose, šiame ansamblio nariai grieždami atliko tam tikrus synchroniškus judesius, kurių nebuvu per daug, jie atrodė skoningai (na, nebent smuikininkų sustingimas sulig mostu ir iškeltas virš galvos strytas priminė „Rodinos“ paminklą Volgogrado), be to, teatrališkumo pridėjovos ne spontaniškas paties Gelgoto (autorius scenoje grojo MIDI klaviatūra, dainavo) noras padiriguoti kai kuriams epizodams, besikeičiančių spalvų apšvietimas.

Visa tai, be abeo, užpilda vizualinius klausytojų (jau veikiau žiūrovų) lūkesčius ir provokuoja nesigiliinti į pačią muzikinę medžiagą. O jei paieškotumėm, kas atsiveria, kai

klausaisi užsimerkęs? Remdamasis minimalistiniais komponavimo principais, autorius dėlioja tam tikrus tematinius blokus – atskirus epi zodus, kurių kiekvienas pasižymi skirtingu ritmine formule, sekvencine plėtote, vis kitokiais išryškinamais tembrais, neiprastais štrichais, pajavairinamas paties Gelgoto tariai malis angliškais teksta. Intensyvus, netgi vietomis agresyvus, „rokeriškas“ pulsas (išryškintas bosas) veja muziką pirmyn, banguodamas dinaminėmis kulminacijomis, kurios kartais pasiekia beatodairišką *fortissimo*, netgi triukšmą. Sodrių *tutti* klasterių užaštrinimas, jų derinimas su tyliaisiais episodais (gana retais) gali kelti aliužią ir į kokius nors semantinius kūrinių pradus – galbūt tai agresyvaus ir robotizuoto (gal militarizuoto) šiandienos pasaulio išraiška, „supercivilizacijos“ saulėlydis? O juk tokiamė pasaulyje turi išgyventi jauna, jautri, kuriant asmenybę. Galbūt panašias prasmes autorius ir „irašė“ į kūrinių turinį, vis dėlto pagrindine „Extracultural“ „misija“ jis, atrodo, laiko (o jam višiskai pritaria ir bendramintis dirigentas) pastangas į akademinę muziką įnešti naują jėgą, kietą, užgrūdintą, rokerišką raišką, ištrauktį į pirmą planą ritmą, šiuolaikinėi vi suomenei pažįstamą tempą, aktualiuoti muzikos kalbą, pritraukti publiką. Tai jau pasaulinės muzikos tendencijos, tampančios tiesiog madingomis, o ši „uzkratą“ pasigavo ir muzikos aktualijomis besidalijantis Vilniaus festivalis.

Tikiu, jog didelė dalis visuomenės visame pasaulyje ištisies pamėgo tokį muzikos pavadalą. Ir tai neša sekmen tiek Järvui, tiek Gelgotui ir jo ansamblui. Tik norčiau paklausti, ar to ir užtenka kūrybai, jos progresus, tobulėjimui, gilėjimui? Kūrybai kaip visuotinei vertėbei? Deja, šiuolaikinė kūryba tampa tiesiog sekmingos rinkos įrankiu, o kūrėjų galvos skausmas yra „kaip pagaminti tai, ką pirk“? Jei jau prie to einama, tai dabar madingiausias bei „perkamiausias“ internetinis saviraiškos būdas yra asmenukės. Nejaugia ateina kūrybinių „selfių“ laikai? „Extracultural“ neatsakė į šiuos klausimus, tik paskatino suklusti. Beje, bisui atliktas žymusis Gelgoto „Never Ignore the Cosmic Ocean“ vėl sužavėjo sumanymo naujumu (nors ir sukurtas anksčiau), raiškos koncentracija, puikia forma ir atsiskleidė kaip kitus Gelgoto kūrinius maitinančius idėjų šaltinius. Gal autorius pamastys ir apie naujus stilistinius posūkius?

Festivalio atidarymo koncertą pradėjo Kristjano Järv ir diriguojamas Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras ir pianistė Katia Buniatišvili iš Gruzijos. Ją jau įsidėmėjo prestižinių koncertų salių (Londono „Wigmore Hall“, Karalienės Elžbiетos, Paryžiaus, Eseno filharmonijos, Kanų „Théâtre Croisette“ ir kt.) publika, ir, patikėkite, ne dėl beprotiškai aukštų „kably“, su kuriais minti fortepijono pedalą „mir-

Justas Kulikauskas, Augusta Jusionytė, Dalia Semaška ir Kristjan Järv

D. MATEVEJO NUOTRAUKOS

tingosioms“ būtų tiesiog neįmanoma. Tiesa, mano išankstinių santūrų požiūrių pakurstė ir tai, jog jaunutė pianistė pasirinko skambinti didinėjai ir visų dievinamą Sergejaus Rachmaninovo Antrajį fortепijoninį koncertą. Daugeliui tikriausiai dar ausyse skamba paties Rachmaninovo įrašas, kuriuo, laimei, galime pasimėgauti kad ir internte. Jo klausantis, koncertas atrodo šviesus, bet kartu gilus, greito, lygaus, neslūgstančio judėjimo, su ryškiomis kulminacijomis bangomis, o sudėtingas jo sukūrimo kontekstas tarsi

1902 m. sausio mėnesį Antrajį koncertą, diriguojamą to meto garsenybės Arthuro Nikischo, išgirdo ir Leipcigo „Gewandhaus“ publika. (Atkreipkime dėmesį į įdomų sutapimą koncerto programoje: Gelgoto „Extracultural“ pasaulinė premjera taip pat įvyko sausį Leipcigo „Gewandhaus“ salėje.)

Labai svarbi kūrinių pradžia, jos garsuo svoris (fortepijono) ir sodrumas (orkestro). Pianistė pradėjo palenginti lėtai, raiškiai, tačiau iškart pasjautė, jog ji nėra „sunkiasvor“.

Koncertą solistė traktavo gana šiuo-

orkestrui visą muzikinę medžiagą atlikti neprickaištingai, kone tobulai. Orkestras, kuris kūrinių yra griežęs ne vieną kartą, skambėjo kaip patikimas solistės partneris, o dar vedamas jautrus ir raiškaus dirigento leido žavėtis išdainuotomis atskirų instrumentų frazėmis, lygiai „piešiamomis“ melodinėmis linijomis, subtiliais, neužgožiančiais duetas su fortepijonu. Nepaisant laisvo tempų traktavimo ir siek tiek pritrūkusios jėgos (galbūt brandos), Katios Buniatišvili atlikimas ir kūrinių visuma paliko tikrai gerą įspū-

Gediminas Gelgotas, Kristjan Järv, NIKO, ir Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras

nusėdės kažkur giliai giliai, bet niekur nedingės. Boklete placių aprašyta, jog kompozitorius labai išgyveno skaudžią nesėkmę su Pirmajā simfonija ir buvo nutaręs nekurti, atsižėjo vien atlikėjo karjerai. Parasytas sukurti koncertą fortepijonui su orkestru, pradėjės šį darbą pervažo, susirgo depresija, gydėsi pas žymų meto psichiatrų Nikolajų Dalį. Pasveikės vis dėlto parė nuostabų kūrinių (dedikavo, beje, savo gydytojui), o apie Rachmaninovą kaip kompozitorių sužinojo vienas pasaulis. Kūrinių premjera įvyko 1901 m. skambinant autorui,

laikiškai, jautėsi šioks tokis medžiagos struktūrizavimo pavyzdys. Labai tiksliai ir raiškiai skambėjo pianistės *staccato* štrichai, raiškiai frazuojama melodika, žavėjo antrosios dalies *Adagio sostenuto* subtilumas (beje, bisui paskambinta švelni Händelio Menueto versija fortepijonui dar labiau atskleidė atlikėjos muzikalumą). Kita vertus, trikdė siek tiek suvelti greiti pasažai (autorius, būdamas nepaprastas virtuozas, laimei, jais nepiktnaudžiavo), buvo neiprasta, kai garsesnes vietas pianistė greitino, o tyliašias lėtino. Tokia interpretacija nesutrukė

di. Paskutiniai finalo *Allegro scherzando* puslapiai išsilieja kaip nežabota laisvė, dvasinė asmenybės pergalė. Plati melodija, orkestro ir solisto *fortissimo* teigia triumfą. Rachmaninovui, prisimenant kūrinių pričistorę, tai buvo save įveikimo ir kūrybos triumfas. Idomu, kas triumfavo „XXI amžiaus produkto“, kaip vadina Katia Buniatišvili, šamonėje?

Vilniaus festivalis prasidėjo jau natviškai. Kiti jo koncertai kviečia pasidžiaugti ir nesenkančiomis brandos galimybėmis, kol akademinė muzika dar nepavirto muziejiniu eksponatu.

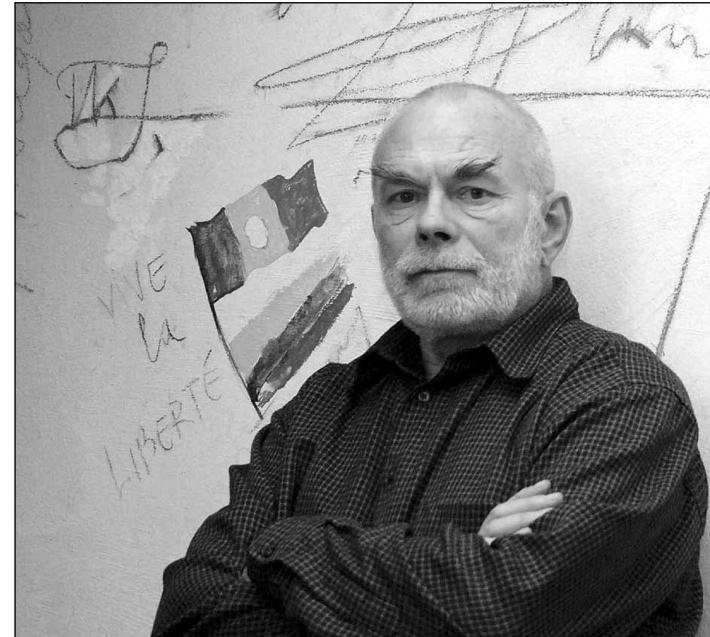
Vandenys ir stiklas

Algirdas Dovydėnas (1944–2015)

Sužinojusi, kad profesoriaus Algirdo Dovydėno nickada nebusutinkiu Vilniaus dailės akademijos kordoniuose, internete susiradau Juozo Matonio ir Vytauto Damaševičiaus dokumentinį filmą „Stiklo magija“ (1995). Mat, prieš rašant, dar reikėjo pasikalbėti – kad ir per švytinčią ekrano pertvarą. Kaip ir daugelio kasdien matomų žmonių, jo iš tikrųjų nепаžinojau, nors Dovydėnas VDA dėstė nuo 1990 metų, nuo 2003 m. buvo Monumentaliosios dailės katedros vedėjas, o 2005–2011 m. – Vaizduojamosios ir taikomosios dailės fakulteto dekanas, nuo 1999 m. rengė tarptautinius vitražo simpoziumus „1 + 1“ (1 mokytojas + 1 studentas). Žinoma, paminčius jo pavardę, atmintyje nesunkiai išskildavo veidas, papuoštas tankiais, į viršų užriestais antakiais. Sveikindavomės. Bet pasikalbėti trukdė su vitražu nesusiję mano reikai.

Taigi belieka klausytis, ką jis kalba ekrane. Pasakoja apie kūrybos proceso – kaip, gavęs užsakymą vitražui, išigilina į pastato funkciją, erdvės tektoniką, mėnesį kamuoja si eskodamas sprendimo, o paskui lėtai mėgaujasi tobulindamas kūrinį. Bet, sako menininkas, šitaip būnant vienam, išsikrauna akumulatoriai. Dovydėnu energijos šaltiniu tapo buriavimas. Bekraštis vandenydas, bangos, audra pakrauna – gera prarasti pusiausvyrą. Daugelis mėgsta tai išsivaizduoti, apie tai skaityt, bet mažai kas ryžtusi kartu su grupele panašių plaukti per Atlantą. Dovydėnas tai padarė – 1989 m. sujachta „Dailė“ nuplukė į Niujorką ir atgal. Plauki, likimas neša, ir suprant, „mažiukas koks esi iš tikrųjų, ant to burbu po žvaigždėm, po galaktikom. O kai pamatai Amerikos krantą, taip gaila pasidaro...“

Paskui jau nebejmanoma kitaip žiūréti į jo sukurtus vitražus. Jie banguoja „stiklo laštelių“ šuorais (kaip įvardijo Lolita Jablonskienė), tarsi jas neštų aistra, bet proto nukreipta į vaizdinį kaip tikslą – tik

L. PARULSKIO NUOTR.

blykčioja spalvos it raibuliujantis vanduo. Algirdo Dovydėno knygą parengusi Dalia Ramonienė tai padavino „racionaliai subalansuota di-simetrija“, stiklo išaldytos minties labirintu (VDA leidykla, 2013). Jaciai ir remiuosi. 7-ojo dešimtmečio pradžioje, kai baigė studijas Dovydėnas pradėjo kurti savarankiskai, Lietuvos vitraže vyraovo stambių skaldojo stiklo tūrių, sujungtų metalinėmis konstrukcijomis, estetika. Dovydėnas grižo prie plono stiklo lakštų, kuriuose glazūromis minkeštai išmodeliuojamos figūros, o sujungti švino juostelėmis jie sudaro monumentalų piešinį lange. Jo vitražuose dera griežta geometrija ir svaidžių ritmai, pro linijų brėžinį veržiasi gamtos daigai ir gilios, sodrios spalvos. Meno specialistas juose ižiūrės kultūrinius ir sakralinius simbolius, Stasio Ušinsko įtaką, ekspressionizmą, ryšį su architektūra. Bet kiekvienam į pastatą užėjusiam žmogui bus tiesiog gražu, ypač kai saulė ižiebs stiklo spalvas.

Dovydėnas visada stengesi išklausyti į architektūrą. Štai 1975 m. išvendindamas vieną pirmųjų stambių užsakymų Druskininkų sa-

natorijos „Lietuva“ laiptinei, menininkas mąstė apie tai, kad vitražas bus matomas ne tik visas – spinduliuojantis (pasaulio) medis, bet ir kiekvienam aukštė – vis kita dalis. Tad segmentai turėjo kažką pasakoti: apatinė medžio dalis dar skendi įjūrose, tarp stiklo skaidulų plaukioja žuvis, o viršutinėje pažyra paukščiai. Vitražas prašosi aprašomas veiksmožodžiai, nes viskas čia juda – tarsi iš karštos šerdies ritmiškai pulsudama sprogtų gyvybę, lėtai apačioje, bet vis intensyvédama ir viršuje susitvenkdama į žydrasis, žalias,raudonais dryželiais tvinksintį geltoną žiedą. O tarp šių raibilių paliktose skaidraus stiklo properose lipančiam laiptais vis pasirodo pastatų supanti gamta.

Bet nepamirškime laiko – sanatoriavadinasi „Lietuva“, bet apie tikrą Lietuvą kalbėti negalima, belieka palikti užuominą. Todėl geltonos, žalias ir raudonos spalvų derinys, pasivaidenantis „oriškai“ blyškiejo stiklo plynėje, čia tikriausiai nėra atsitiktinis. Pavyzdžiu, Klaipėdos „Žaliojo“ vitraže, kuriai vitražas kurtais 1979 m., to nėra. Čia stiklo laštelių jau virtos gyvatės žynais, o

spalvos – tamsios ir „gelmiškos“, priemenančios miško tankmę ir dīlgelynius, nes kūnų gydo nuodai, o jų nauða žino tik žiniuonai, kurių mąstymas šiek tiek baugina. Galbūt vaistinės lankyojas ir neįžiūrės į vitražo lajpoje besislapstančius skorpionus, bet, kaip sako Dovydėnas, „žmogus imlus spalvai, tai veikia pasamone“. O aš lenkiuosi menininkui, mokėjusiam taip įtaigiai sukurti kaskart kitą nuotaiką ir mintį, neprimenant skirtiniems pastatams vis to paties savęs.

Kurdamas vitražus Lietuvos pa-jūrio miestų pastatams Dovydėnas neria į savo stichiją – vandenis. Bet 1984 m. vitražas Komunalinio ūkio projektavimo instituto Klaipėdos skyriui dviprasmiškas. Tai „Miestas prie jūros“ – tarsi iš kosmoso matomas vokiškos architektūros senamiestis, lyg salelė vandenyne. Iš jo gelmių jau išdyges industrijinio amžiaus monstras, aplinkui skraido vakaro žara parausvintos žuvédros. Tamsiai mėlynas bangas viršuje keičia blyškūs daugiaibūčių stačiakampiai – tarsi akyse prabėgtų miesto laikas. Šis išpu-dingas vaizdinas vieną galėjo būti interptretuojamas kaip odė sovietmei „modernizacija“, bet kitų – kaip jaukų žmogaus lizdą sugriovusio požeminiuo smūgio sukelta katastrofa, nes vitraže siautėja priešybės, dabartis visu svoriu užgriūva praeitį, žuvédru sparnus nudažydamas che-miniai nuodais.

Tačiau į istoriją liks išrašytas kitas Dovydėno darbas – vitražai Rainių koplyčiai, už kuriuos jis 1994 m. apdovanotas Nacionaline kultūros ir meno premija. Juos menininkas kūrė tuomet, kai nuo darbo stalo bėg-davo kartu su kitais saugoti parlamento per Sausio 13-osios ižykius. Todėl istorinės žinios apie 1941 m. Rainiųose NKVD sušaudytus žmones ir paties menininko Orešnojėje, Krasnojarsko krašte, kartu su mama praleistos vaikystės prisiminiai (išremtas 1948 m., grįžo 1956 m.) susipynę su dabartje vykstančio kar-ro patirtimi. Rezultatas tarsi prie-

Algirdas Dovydėnas, vitražas „Žaliajai“ vitrinei Klaipėdoje, architektas Zigmas Rutkauskas, fragmentas. 1979 m.

šingas – nuskaidrėjės stiklas, kuria-me gūra ledo kristalai, pjauustum kraujuo lašų ir Kristaus kančių vai-niko spyglių.

Kurdamas vieną paskutinių darbų – vitražą Nidos Švč. Mergelės Marijos krikščionii pagalbos bažnyčiai (2006–2008 m.) – Dovydėnas tradicinius kryžiaus kelio vaizdinius tik išpaudė į burbuliuotą bespalvi stiklą. Todėl langai atrodo apraso-ję, ir tik pažiūrėjus iš arčiau išryš-kėja Kristaus kančių istorija, tarsi išvedžiota lange kaip senas prisimi-nimas. Atmintis čia panaši į vande-nį – praplaukus laivui, kurį laiką matosi šliūžė, bet netrukus ji užsitraukė ir vėl vartysis bangos lyg nieko nebuve. Nežinau, ar taip mąstė Dovydėnas – nebegaliu paklausti. Bet matau – šitaip jis pasiekė, kad vitražas praleistų gryną „dieviškają šviesą“. Ir sugertų ją kaip vanduo. O pats menininkas jau laisvas, iš-plaukės būriuoti per visatos vande-nyną, ramus, kad iš šios būsenos ne-beištraukės joks krantas.

AGNÉ NARUŠYTĖ

ATKELTA IS 4 PSL.

zuoti padeda vyresni mokyklos mo-niniai – Auklės vaidmenį atlieka Martyna Meškauskaitė, Vyriausios siuvėjos – Mikolė Meškauskaitė. Mažosios mergaitės šoka stropai, stengiasi teisingai atliki nesudėtin-gus judešius, lygiuoti.

Svarbiausius herojus įkūnija Lie-tuvos nacionalinio operos ir balet-o teatro šokėjai. Žilvino Beniuševi-čiaus elegantiškas Karalius, ben-draujantis su savo pavaldiniu-si ant-tūriais mostais, spektaklio pabaigoje akivaizdžiai „atitirpsta“ ir nebesi-varžydamas rodo savo meilę dulkoms. Greta Gylytė įkūnija klasiki-nio baletu meną – jos laikysena, linijos, pozos, iškilnūs judešiai, ža-vingi šuoliai yra tas *classicus*, į kurį nori ir turi lygiuoti visos mažosios šokėjos.

Reikšmingas Žemynos vaidmuo –

ji atlieka mokyklos auklėtinės Kot-ryna Rudych ir Milda Luckutė. Abi šokėjos jau žinomos tiems, kurie se-ka Lietuvos baletu meną – yra da-lyvavusios tarptautiniuose jaunuju šokėjų konkursuose ir pelniusios apdovanojimų. Teko matyti spek-taklį, kuriame šoko Milda Luckutė – grakštai, lengva, jos kuriamą heroje charakteriuoja ne tik knyga, bet ir elegantiškas choreografinis suktu-kas, kartkartėmis įpinamas į jos šo-kio tekstą. Nedideli jos monologai muzikalūs, turiningi, judešiai lieja-si lengvai, be pastebimų fizinių pa-stangų. Jos kavalierų Nojų vaidina Pijus Ozalas – buvęs Eglės Špokai-tės baleto mokyklos mokinys, šiuo metu – M.K. Čiurlionio menų mo-kyklos Baletu skyriaus moksleivis. Matyti, kad tai stropus, darbštus ir išvermingas vaikinas, jau gebantis tiksliai atliki ir sudėtingesnes jude-sių kombinacijas, taip pat būti ir dē-mesingu šokėjos partneriu.

Spektaklio įvaizdžio dalis – turin-nga programėlė, kainuojanti du-kart tiek, kick žurnala „Kultūros barai“ arba „Krantai“. Joje – ne tik siužeto santrauka, bet ir spektaklio kūrėjų, vaikų mokytojų – Kristinos Kanišauskaitės, Žavintos Čiėlytės, Aušros Šimkutės, Deimantės Kar-puškenoviene, Beatričės Tomaše-vičienės, Audronės Kaškelevičienės – pavardės, kūrybinės grupės mintys apie baletą apskritai ir ši spektaklį konkrečiai, testas apie Piotro Čai-kovskio kūrybą ir Jolando Imbra-sienės sukurti dylikos princesių kostiumų eskizai su tekstinėmis jū charakteristikomis.

„Dvylika šokančių princesių“ – ne vien vaikščio šokio spektaklio, bet ir savotiško „metabaleto“ pavyz-dys, nes pagrindinis veikėjas čia – klasikinio šokio menas, užkerėjęs ne tik mokykloje besimokančius vai-kus, bet ir jų mokytojas. Brolių Grimmų pasaka apie princeses, ku-

rios, kasnakt šokdamos su princais, prakiurdo savo kurpaites, čia trans-formuota į romantiką istoriją apie aistrų šokių, apie idealų pasaulį iš baltų tilolio ir muslino suknelių, per-

juostų įvairiaspalvėmis atlaso juos-telėmis, ir iš kietanosių baletu batelių, leidžiančių stiebtis aukštyn, nugalėti žemės trauką, sukurti po-tiško skrydžio iliuziją.

Pasisveikinimas su senu pažistamu

Monikos Krikštopaitės pokalbis su Aiste Kisarauskaitė apie Vinco Kisarausko parodą „Pasisveikinimas su laiku“ NDG

Turbūt sutiksi, kad personalinė paroda Nacionalinės dailės galerijos didžiojoje salėje Lietuvos menininkui yra, ko gero, didžiausias akivaizdus pripažinimo ženklas. Na, dar rimtesniu oficialiu pripažinimu galėtų būti, jei menininko kūrinių išsigytų pagrindinis muziejus, bet čia visiems žinoma amžina problema su pinigais ir dažniau nutylima – jos vadovo požiūris į meną (sugeba atsisakyti dovanojamų šiuolaikinio meno grandų kūrinių, bet mielai archyvuoja Amerikos lietuvių darbelius). Šiuo atveju Vincas Kisarauskas (1938–1988) Lietuvos dailės istorijoje įsitvirtintęs jau seniai ir atrodė, kad tik laiko klausimas, kada bus jo kūrybos retrospektiva. Yra ir albumas, ir kelios stambesnės parodos buvo, jis gerai žinojau dar stodama į Vilniaus dailės akademiją. Tad svarbiosios parodos laukiau tarsi susitikimo su „pažistamu“. Tikėjauosi, kad ji atvers man dar nežinotus horizontus. Ko tikėjaisi Tu? Kaip rengiant parodą „Pasisveikinimas su laiku“ bendradarbiavote su kuratore Milda Žvirbytė? Ar keitėtės pasiūlymai, ar jis dirbo visiškai savarankiškai?

O jei į šį klausimą neatsakysiu? Gal tai nėra labai svarbu? „Pasisveikinimas“ su senu „pažistamu“ iš tiešų įvyko, nors labai norėčiau, kad daugiau žmonių susėstų prie stalo („Prie stalo“, 1967) kaip Kisarausko paveiksluose ir pasikalbėtų apie paprastus dalykus („Pokalbis apie paprastus dalykus“, 1970), t. y. apie jo kūrybą, ir ne tik jo. O aš tuo metu tyliai išsėlinčiau pro duris, nes nors man labai įdomu tyrinėti tėčio paveikslus, dar įdomiau nerti į savo kūrybos verpetus, tik taip bandaliai nuolat trūksta to laiko, minimo parodos pavadinime...

NDG fojė parengė parodą lydinčią ekspoziciją „124 fotografijos ir keli objekta“! Ar sumanymas kilo iš noro pateikti daugiau konteksto? Koks pirminis impulsas?

Dažnai studentai, Dailės akademijoje per peržiūras pristatydami savo darbus, teigia, kad idėjų sémési iš vaikystės patirčių. O ši paroda – visa iš vaikystės, tuo labiau kad tada svajonau būti archeologe. Dingusiu objektu paieška, rekonstravimo malonumas man tebéra svarbus ir dabar. Taigi, greičiausiai pirminis impulsas – noras geriau pažinti aną laiką, o dar viena nuostabiai patirtimi tapo galimybė tai daryti kartu su žiūrova, už ką esu nepaprastai dėkinga Nacionalinei dailės galerijai. Ir juk taip įdomu pratyrrus legendos ar mito sluoksnį pajusti buvus gyvą žmogų! Tarkim, dažnai pagalvoj, ką patyrė atvykusi į Lietuvą jauna turtinga gražuolė italė karalienė Bona arba kaip gyveno fotografas Virgilijus Šonta. Mano tėtis – Kisarauskas mirė gerokai per anksči, man taip ir negavus realios galimybės jį pažinti ne iš vaikystės, bet iš suaugusio žmogaus pozicijų, tad

ši paroda – dar vienas bandymas ne tik sukurti laiko mašiną, bet ir suprasti, pajusti, įveikti tas sienas, skriancias mus vienus nuo kitų.

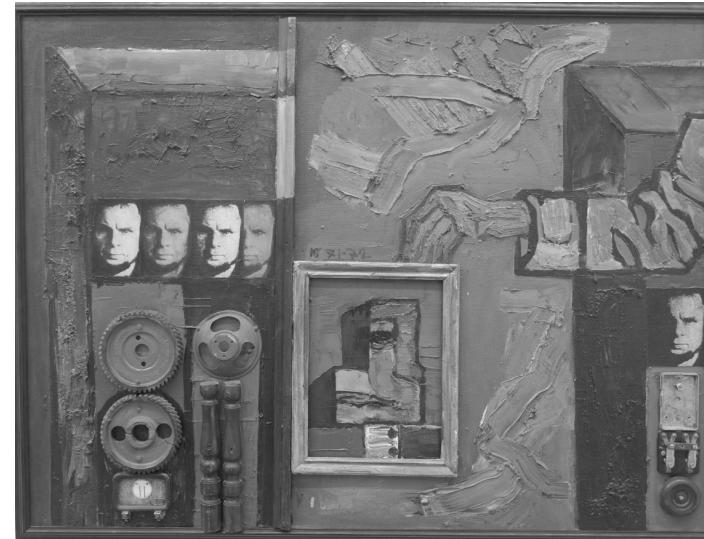
Su Tavimi apie Tavo tėvui skirtą parodą norėjau pasikalbėti ne todėl, kad esi Kisarausko dukra ir drauge su mama jo paveldo saugoja, o todėl, kad esi menininkė, kuratorė, nuolatinė parodų lankytoja ir rašytoja. Na, tarsi jam ir man labiau kolegė nei atminties „teisingumą“ akylai sauganti gimnazitė. Mat paskutinių metų praktika rodo, kad šeimos narai, o labiausiai našlės, kažkaip keistai reaguoja į menotyrininkų parengtą retrospektyvą turinį. Tai atskira ir gana nemalonai tema. Ištarui, kad iš tavės nesulaukiam tokų painių emocijų, bet jei turi ką pasakyti, sakyt. Kuo Tau ši paroda patiko ir ko joje trūk?

Sakyčiau, kad šiuo atveju mano, ne kaip dukros, o kaip menininkės ir rašančios apie meną, nuomonė nesutampa su kuratorės. Šiuolaikinis žmogus pirmenybę greičiausiai atiduoda žinutei, kurią siekė ištarniolioti menininkas, mano giliu įsitikinimu jai, o ne grynai modernistinėi formos paieškai, pirmenybę teikė ir tėtis. Gal jo kūryba turi kartais net deklaratyvū socialinių-politinį krūvį, tačiau menininkas, tapę ciklą „Išprievertavimas“ (1976), „Sukapotų sulikėlių“ (1965, 1967), „Pokari“ (1965) ir pan., tikrai nebuvo susirūpinęs vien formos konstruktyvumo tobulinimu.

Apie našles ir paveldėtojus: taip, mes su mama Saule Kisarauskiene, kuri lieka mano didžiuoju informacijos šaltiniu apie praėjusį laiką, esame nemažos menininko kūrybos dalių paveldėtojai, tad nemaloniai tiesą, kad našlės ir kiti giminaicių negali adekvacių suvokti menininko palikimo, jo reikšmės, interpretuoti kūrybos, girdžiu nuolat, kartais net išnubrėjus, kad belieka viltis, kad mūsų pavyzdys kada nors irodys, jog būna ir kitaip.

Sakyčiau, po ambicingų Laimos Kreivytės parengtos Teresės Rožanskaitės ir Giedrės Jankevičiutės Teodoro Valaičio retrospektyvų parodų architektūrai buvo taip užkelta kartelė, kad sunku tikėtis, jog jų lygi įmanoma išlaikyti kasant, nors norėtusi. Kisarausko parodos „Pasisveikinimas su laiku“ architektūra pasirodė itin konserватyvi. Ypač žvelgiant iš viršaus: erdvė tarsi meno mugėje tiesiog sudalinta į mažesnius balbus stačiakampius. Vaikstant kiek įdomiai, nes ne visus galima praeiti. Paliktas tik vienas kelias, kitos kiaurymės perregimos, bet nepereinamos. Kaip vertini tas žiūrovo kelių reguliuojančias užtvaras? Man Jos patiko tuo, kad priminė sovietmečio situaciją – susidūrimą su draudimais. Tai padėjo nepamiršti kūrybos laiko specifikos.

Sovietinių draudimų, įkalinimo,

Vincas Kisarauskas, „Keturi autoportretai ir ranka“, 1971–1972 m.

tų, priartinti tam tikras ano meto žmogaus patirtis prie šiuolaikinio žiūrovo. Vienas iš tokų – kelionės. Anais laikais buvo puikios galimybės bastytis po didžiulę ir īvairią Sovietų imperiją. Tada tėvų draugai ir kollegos keliamo į Kamčiatką, tyrinėjo Sibirą. Kisarauskas su kompanija kopė į Pamyro ar Fanų kalnus, keliamo po Vidurinę Aziją. Mus vaisystėje vežė į Dagestaną. Panašių, dažnai ekstremalių, kelionių aistrų turi nemaža dalis šiuolaikinių žmonių. Kita sovietmečio turizmo kryptis – ne imperijos respublikos, bet gretimos Sovietų karinio bloko šalyms. Nesunkiai buvo galima išvažiuoti į Lenkiją, taip pat Čekoslovakiją ar Vengriją. Tolimesnes keliones organizuodavo Dailininkų sąjunga. Tiesa, visi buvo prižiūrimi bendrakeleivių saugumiečių, tačiau menininkai, palikę šeimą Lietuvoje, tikrų nebandė bėgti, o saugumas buvo išsiūtinės savo visagale kontrole. Panašus, kad ne tiek labai ir bijojo, jog keliaujantys pamatys kažkiek vakariško meno.

Kaip atsitiko, kad tiek daug keliamo į neįtinkantis valdžiai menininkas? Man rodos, pagrindinė valdančios sistemos baimė buvo vadinas „formalistinis“ menas arba tiesiog modernizmas, o komplikuotą Kisarausko paveikslų turinį „perskaityti“ ir dabar ne visiems parasta, bet to meto saugumiečiams jo paveikslai vis dar tilpo į figūratyvo rėmus. Vėlyvojo sovietmečio laikotarpiu net Dalia Kasčiūnaitė parodose jau eksponavo savo abstrakcijas, tad tuo laikotarpiu Kisarauskas nebeatrodė toks pavojinges, tuo labiau kad sukapatų sukilėlių ar „Kristaus Emaus“ né nemanė viešinti. Ir apskritai, paskutiniai sovietmečio dešimtmečiai atrodė gerokai švelnesni. Aš vaisystėje jau net ne supratau, kodėl tėvai taip bijo saugumo ir kas gi tos represijos.

Girdėjau, kad su Erika Grigoravičiene rengiate albumą, koks jis bus? Iš jo daug tikiuosi, labiausiai tu suvokimo posūkių, naujų raktų atrakinti lyg ir žinomą kūrybą.

Manau, kad knygos idėja patikytų ir pačiam tėciui – laisvų žmonių laisvi tekstai... Na, šiek tiek pajuokau, tačiau iš tiesų kvietėme rašyti ne tik menotyrininkus, bet ir raštojus, filosofus, siūlydamos beveik savo nuožiūra pasirinkti temą, straipsnių kryptį. Viliuosi, kad bus įdomūj įžvalgų bei atvėrimų. Tiesa, laisvė turi ir kita pusę – tokia kūryba reikalauja laiko, kurio, kaip visuomet, yra nepakankamai, tad, manau, ne tik mes su Erika turėsime, ką veikti, kol toji knyga gims.

Paroda veikia iki birželio 14 d. Nacionalinė dailės galerija (Konstitucijos pr. 22, Vilnius) Dirba antradieniais–trečiadieniais 11–19 val., ketvirtadieniais 12–20 val., penktadieniais–šeštadieniais 11–19 val., sekmadieniais 11–17 val.

Trys

Kristinos Stančienės pokalbis su Jonu Vaitiekūnu apie tris tapytojas

Jonai, manau, skaitytojams reikia šiokio tokio įvado. Taigi, tos trys – tai daugeliui dar visai nežinomas VDA tapybos katedros absolventės Vita Opolskytė, Monika Kornilova ir Auksė Miliukaitė. Jas supeniję aspektai netiketėti tapo trijulės atpažinimo ženkla, tarsi „uniforma“ trimis... Tiesa, iš pradžių jos buvo dviese – Vita ir Monika mokėsi Vilniaus Justino Vienožinskio dailės mokykloje. Vėliau VDA prie jų „priaugo“ ir Auksė. Vienu metu šis trejetas net kūrė kolektyviai. Vis dėlto – ar galima jų kūryboje pastebeti Justino Vienožinskio / Simono Konarskio dailės mokyklos pėdsaką?

Vita Opolskytė, iš ciklo „Vitos Opolskytės namai“. 2015 m.

bingos. Išradinges. Narsios. Jos jos... Nuolat kalbu kaip apie tris. Ir ne be reikalo, nes dalį kūrybinio projekto atliko kartu, veikė organizuotai, iš anksto susitarusios. Čia apie jų sukurtą „salioną, saliūną, saloną“ (vadovas Kostas Bogdanas). Atsimenu tris atvejus: peržiūrą VDA, kurioje buvo pristatyta „Knyga“, susitikimą soudose prie Naujosios Vilnios (kuriame nedalyvavau) ir vakarą „Vartų“ galerijoje aplink apskritą stalą. Pačią šių veiksmų prasmę, motyvus galima nuspėti, jų yra gal ketetas. Tai saugaus atstumo iki pagrindinės disciplinos – Tapybos – susikūrimas. Taip veikiama kaip prieš kokį svarbų darbą, kuris kiek neaiškus ir baugina – dar gėles reikia palaistyt, šunį pašukut... Tai moteriškos „natūros“ ženkli: atseit, aš čia nieko... šiaip tik... sagą persiūsiu, išvirsiu ką nors. O iš tikro viskas persunkta burtais. Galima sakyti: „mes čia administruojam tokį didelį salioną“, kur atsiras vientos ir keliems paveikslėliams. Tokiu būdu ir „tapyba“, ir „salionas“ yra zonas, objektais, kuriuos galima tirti, stebėti atsitraukus, modeliuoti, ivardinti, apžausti. Be to, dar yra institucijų naujodamas „elektrinis piemuo“, nustantantis tapybos, meno ribas. Jis išjungtas, bet, peržengęs anapus nurodytų ribų, tiesiog žinai, kur gržti. Taip atsitiko ir šioms autorėms. Sugrižo vienos, vėl po vieną, ir tapo jos gerai, smagiai pasibaščiusios. Atsirado tapybos darbų su aiškia autore.

Taigi, pakalbėkime apie kiekvienu iš jų atskirai. Tarkime, Monika Kornilova...

Tai, kas matosi, t.y. kas nutapta, atrodo per paprasta, kad būtų tiesa. Bet klasa ar apgaule to taip pat nepavadinsi. Čia mes matome užsimerkusį merginos veidą tarsi po

Monika Kornilova, iš ciklo „ID paeškos“. 2015 m.

vandeniu, peizažą su aukštu gaivališku dangumi ir raudona žeme, kelelis „paprastus“ naturmortus. Dramatiškiau atrodo tik „kraujuojanti ranka“. Bet gal ir tai yra sąmoningai klaidinanti dramos imitacija? Tikroji drama slypi kažkur anapus? Surizikuosiu klysti, pasivadinau vieną kitą paveikslą savo pavadinimais.

Taip trys naturmortai gavo vieną pavadinimą: „pusryčiai Entuziastų plente“ Visą ciklą pasivadinau „Imperijos likučiai“, „Atlantida“ ar pašašai... Dar stebina atlikimo profesionalumas, t.y. tai, kas norėta atvaizduoti, dera su autorės gebėjimu tai padaryti tiksliai ir be vargo, be techninių nesklandumų. Žiūrovui leidžiama suprasti, kad tai apgaulės, iliuzijų, nepasakymo iki galo tema, teikianti estetinį pasitenkinimą, nes yra įvaizdinga kokybiška tapybos kalba. Vaizduojami naturmortuose daiktais (indai) yra etnografiniai, nutylynt laikotarpį. Peizažuose rodomi dangūs ir žemės galimai turi konkretias platumas ir ilgumas, bet žiūrovas palieka be „GPS“. Darbų koloritas aikškai turi konkretūs, bet išnykusios ir nežinomas spalvinės kalbos tarmės pozymių. Žodžiu, kažkur kažkada, Prano Juozapo impietros pakrašty...

O man, pasikalbėjus su autore, atsišvérē mintis, kad ji tapyboje ieško, banalai kalbant, savo šaknų, identitetą. Užsiminė apie tautiškai mišrią savo šeimą, tad tie naturmortų artefaktai taip pat yra ne tik „etnografiški“, bet ir asmeninių istorijų dalyviai... Be to, Monikos tapybos darbai savo vos juntamomis jungtimis ir kartu visai autonomiškais, atsietais vienas nuo kito motyvais kažkuo primena... rašymą. Kaip tik tą jaudinančią, kartais erzinančią ir sekinančią fazę, kai objektas jau yra priešais rašantį, tačiau pradinėje proceso stadijoje pažyra paskiros, „nesuklasifikuotos“ mintys. Visos jos apie tai, tačiau jų dar neįngia aikškios struktūros, schemas. Ši kūrybos stadija taip pat labai žavi, kartu – efemeriska, laikina, bet kada galinti įgyti aiškesnę formą, pavidalą.

Geriai, o juk šioje trijulėje yra ir dar viena klajotoja – Auksė... Pakalbėkime apie ją.

Tai, kas Auksės nutapta ir nupiešta, panašu į kelionių dienoraštį. Keliaujama po kultūras. Ir po „normalų“, fizinių pasaulių. Kadangi visi kultūriniai reiškiniai: mitai, menai, tapybos istorijos ir teorijos, sa-

Auksė Miliukaitė, iš ciklo „Kūrinių naracijos ir mitai“. 2015 m.

A. Miliukaitės nuotr.

muoliai, kustodijevai ir salomės jau daug kartų yra aptarti pačių protinėmis pasaulyje filosofų ir menų teoretikų, kitaip tariant, privatizuoti, autorė kaip tik ir renkasi tirti tą netikrumo ir baimės jausmą, norint, bandant bent kiek pavartoti kokią nors kultūros vertybę – juk tuož pašigirs riksmai: ne taip vartojo, kur taivo supratimas! (Linksmai prisiminiau Poną Byną ir Jameso Abbotto Whistlerio „Motiną“.) Auksė patiria atradimo džiaugsmą. Ji išeina į kitą kelionę – po normalų fiziškai egzistuojantį pasaulį, ji piešia ir tapo. Savo forma tai tiesios darbas plenere, piešiniai, tapyba, lengvi, kartais vos prisiliesta. Užsiemusi dukros paklydėlės tema, kur kelionės, sektos, cirkas, narkotikai, „gėlių vaikai“, pabéglių centralai, „grifos“, kliošai, spalvoti kaliošai. Subtili saviironijos dozė: „autoportretas su aukiniu, neleidžiančiuas sustoti fokuso“, darbas nusako temą. Greta rikiuoja ir kiti kolekcijos (auto)portretai: „Išbertoji“, „Paafrikietintoji“, „Susidvejinusi“.

Auksės kolekcija man tarsi sako, kad tapyba yra universalis laiko mašina, kur gali saugiai išbandyti save įvairiose ekstremaliose situacijose. Net ir prie tų visuotinių, didingų temų, herojų, nekvestinuojamų postulatų čia gali priartėti per paties susikurtą saugų atstumą, ir né kiek dėl to nenukentėti... O dėl jos tyrimo objekto, papildyčiau – pats minėjai darbą plenere, piešinius, visus tuos tradicinius vaizduojamosios dailės instrumentus. Vadinas, ji taip pat tyrinėja ir patį kultūros šablönü tyrimo būdą (-us). Ir dar – man įdomu, kad jos karta taip pat įvaizdina hipiską klajonių dvasių, nebūtinai fizinius, bet ir dvasinius, „kastanediškus“ virsmus. Gal būtent šie jau kokių keturiasdešimties metų senumo įvykių yra tapę esminiais, kiekvieno mąstantčio jauno žmogaus permastomais lūžiais, savotiška jauno statistinio europiečių iniciacija? Jie vis dar atlaičia interneto, socialinių tinklų, antrinės tikrovės konkurenciją... O štai Vita Opolskytė, palyginti su dvimis aptartosiomis klajūnėmis, yra savotiška namisėda, tiesa?

„Vitos Opolskytės namai“ bene tiesiausiai ir atviriausiai parodo žiūrovui savo keistenybių ir paslapčių pasaulį. Tai žiūrovą emociškai globojantys paveikslai. Autorė tarsi ge-

Pažerei čia daug paslaptinų istorijų. Gal skaitytojams šiek tiek padės susiorientuoti nuorodos... Bet Vitos darbai žavi ir techniniu atlikimu – švaria, gryna forma, suvaldytu, kažkokiu jaukiu ir ramu potėpiu ir mistine, keista atmosfera. Kadangi žinau Vienožinskio mokyklos erdvę, čia atpažistu jos fragmentus, kurie jungiasi su VDA erdvėmis... Tačiau ne tai svarbiausia. Vita bene aiškiausiai iš visų trijų studenčių formuluoja savo kūrybos tikslą, ji lakoniškai pristato, aiškina motyvus, priežastis, genezę... Ji nesispėja už ekspresyvios tapysenos, neaiškių, išskydusių formų. Kogeno, kitos dvi trijulės narei vis dar aktyviai ieško ir megaujasi šiuo procesu, o Vita jau yra kažką atraudusi. Tas kažkas turi aiškų fizinių ir mentalinių pavidalų. Ir autorė randa drąsos tai parodyti...

Taigi, kaip apibendrintum trijulės veiklą ir baigiamuosius darbus?

Vienas bakalauro diplomas su trimes pavardėmis, manau, nebūtų teisinga. Tapymas vienoje studijoje nėra vieno paveikslė tapymas. Galbūt jų sąsaja – tai atsitraukimas nuo tapybos proceso, prieš tai sąžiningai dirbus visą darbo dieną, kad aptartum, kas nuveikta, pailestum po darbų... Tačiau trijulės kūrybinis tyrimas iš esmės yra nukreipiamas į menininką kaip visumą, nepaliekant jokio atstumo, atsitraukimo, kūrybos ir „nekūrybos“ perskyros.

Iš paprastų dalykų

Agnés Varda filmų programa

Nesenai pasibaigusio Kanų kino festivalio uždarymo ceremonijoje „Garbės šakelė“ už gyvenimo nuopelnus įteikta prancūzų režisieri, scenaristei, fotografei Agnés Varda. Ji – vienintelė tokį apdovanojimą pelniusi moteris. Gegužės 23 d.

Kanuose vykusioje diskusijoje „Women in motion“ apie savo vietą kine režisierė sakė: „Mano problemos buvo ne kiną kuriančios moters, bet šiuolaikinio kino. Norėjau pakeisti meno viziją taip, kaip literatūroje ją pakeitė Jamesas Joyce'as ar Virginia Woolf. (...) Mane domino tik mintis kurti novatorišką ir laisvą kiną.“ Tačiau meniniai Varda eksperimentai kėlė visuomenei ir ypač moterims aktualių klausimus, nors pati režisierė savo feminizmą vadina subtiliu: „Kovoju už visas moterų teises, už kurias reikėjo kovoti, bet niekad nenorėjau tapti kinematografininkė, atstovaujančia feministė. Aš buvau feministė gana subtiliu būdu. Panašiai kaip „Kleo nuo 5 iki 7“, kai mano herojė liaujasi matyti save kitų žvilgsniuose ir tampa moterimi, matančia save savo žvilgsnyje. Kitai savimi tampa „Bastunės“ herojė. (...) Sugebėjimai ir talentas nesusiję su lytimi. Svarbu ne tai, kad esi moteris, o tai, ką darai. Kurti laisvą kiną reiškia kurti paribiuose. Labai nustebau, kad gausiu apdovanojimą, ir esu tuo patenkinta. Vyrai, gavę šį prizą anksčiau, uždirbo milijonus kino industrijai. Tad aš didžiuojosi, kad apdovanojimą lėmė ne komercinė mano filmų vertė.“

Varda kuria ir dokumentinius, ir vaidybinius filmus. Tris iš jų nuo birželio 10 d. bus galima pasižiūrėti „Skalvijoje“. Tai vienas garsiausių prancūzų Naujosios bangos kūrinį „Kleo nuo 5 iki 7“ (1962), daug apdovanojimų pelniusi „Bastunė“ (1985) ir autobiografinis dokumentinis filmas „Agnès paplūdimiai“ (2008). Pateikiame pastarųjų metų režisierės interviu fragmentus.

„Agnès paplūdimius“ pradedate sakiniu: „Vaidinu šiek tiek plepios ir apkūnios senutės, pasakojančios apie save, vaidmenį.“

Bet šis sakinytis turi ir antrą dalį: „O iš tikrujų manc domina kiti žmonės ir būtent juos noriu filmuoti, nes žmonės visada man buvo svarbiausias įkvėpimo šaltinis.“

Po „Paplūdimius“, kurie Prancūzijoje kažkokė labai populiarūs, pirmą kartą po daugelio metų žmonės pradėjo manc kalbinti gatvėje. Jie nesako „Bravo!“, tik „aciū“. Tam filmė tarsi ir esu aš, mano gyvenimas ir mano filmai, bet iš tikrujų mano vietoje galėtų atsirasti kas nors kitas.

Buvau Kuboje 1962 metais ir Kiniijoje 1957-aisiais, dalyvavau feministinėje kovoje už moterų teisę planuoti šeimą ir kontroliuoti gimstamumą. Tačiau ar tai reiškia, kad esu išskirtinė? Priešingai – esu paprasta mo-

teris, kuri visiškai atsitiktinai gyveno įdomiais laikais ir galėjo tapti dieliu įvykių dalimi.

Žiūrovai, kuriems apie dvidešimt penkerius metus, man sakė: „Tai nuostabus filmas. Dabar noriu būti senas.“ Jie, žinoma, kvailiai, bet tai geriausias komplimentas, kurį girdėjau gyvenime. Svarbiausias kino klausimas – ne ką pasakoji, o kaip visa tai darai. Svarbu, kokią formą pasirinkau savo pasakojimui. Tai lyg gyvenimo, realybės „atradimas iš naujo“. Turiu galvoje, kad režisierius randa naują formą, kuri leidžia savo išgyvenimais pasidalinti su kitažemėmis – bet kurios kultūros, bet kurio amžiaus.

Kiekvienas filmas vienaip ar kitaip pasakoja apie save, apie režisieri – net dokumentinis. Kickvienas menininkas kurdamas autoportretą žiūri į veidrodį. Todėl nusprenčiau leisti sau sukurti „Agnès paplūdimius“ – dokumentinę autobiografiją. Pradėjau filmą sceną su veidrodžiais paplūdimyje. Juk veidrodis – pagrindinis autoportretisto instrumentas. Sukūriau „Paplūdimius“ iš daugybės savo „aš“, atispindinčių žmonės, kuriuos sutikau gyvenime.

Filmuoti visiškai nusišalinus neįmanoma. Dabar daug dokumentininkų bando filmuoti atsietai – tiesiog pagauti realybę už uodegos ir pateikti ją žiūrovui grynu pavidalu. Tačiau bet kuris dokumentinis filmas – subjektyvus. Jei filmuoji žmo-

Agnès Varda

net menkiausia kameros pozicija yra įsikišimas į tikrovę. Pasakoju apie ją, t.y. kartu ją išgalvoju, nes suteikiu jai formą.

Beje, cituoti visai negėda. Godard'as filme „Socializmas“ padarė man reveransą: paprše leidimo paminti nedidelę sceną iš „Agnès paplūdimiu“. Ten yra tokis epizodas: nežinau, kaip tam tikrą labai sunkią valandėlę turėčiau parodyti savo siečios būseną, ir tiesiog įdedu Picasso paveikslą „Verkianti moteris“. Tai reiškia, kad Picasso geriau už mane pasakė tai, ką norėjau pasakyti. Gal ir egzistuoja koks nors kino vaizdinys, kurį galėjau panaudoti ir nesikreipti į dailininką. Gal buvo galima surengti performansą ir nufilmuoti kadrę verkiančią moterį. Tačiau aš noriu ieškoti formas ir esu įsitikinusi, kad jos ieškoti reikia visada. Ir kartais ją rasti padeda svetima kūryba.

„Agnès paplūdimiai“

Regis, nemėgstate pavadinimo Naujoji banga...

Labai mėgstu, tik nelabai suprantu. Šis pavadinimas buvo sugalvotas, kad apibūdintų tam tikrą žmonių grupę, su kuria tada mane mažai kas siejo. Kartu su jais nevakarodavau, neparašiau nė vieno straipsnio į „Cahiers du cinéma“. Apskritai nežinoju kino ir tik todėl, kad buvau jūžili nemokša, išdrįsau stoti anapus kameros. Neturėjau jokio bagažo ir ta nekaltybė suteikė man drąsos.

Mane dažnai vadina Naujosios bangos senele, nes pirmą filmą sukuriau 1954 metais. Anksti, tiesa? Tačiau visai nenorėjau būti Naujosios bangos dalimi! Buvau paprasčiai fotografijos gerbėja – iki šiol manau, kad tikrasis universitetas yra mokslo „skaityti“ vaizdus ir nuotraukas.

Žinoma, tai buvo magiškas laikas – ore tyrojo kažkas svarbus. Užuot mėgdžioj ir karto, visi norėjome kurti. Ko gero, tai buvo vienintelis mus jungęs dalykas. Man visada artimas Alainas Resnais ar Christo Markeris kinas, bet kas sieja mano ir François Truffaut filmus? Niekas!

Papasakokite, kaip prasidėjo Jūsų kino režisierės karjera.

Dirbau fotografe. Kažkuriuo momentu nusprenčiau, kad to neužtenka. Tada atrodė, kad kinematografiui priklauso ateitis. Ten matėsi judėjimas, buvo galima kalbėti. Ne turėjau jokio specialaus kino išsilavinimo ir net niekad nebuvau dirbusi režisieriaus asistente, todėl paprasciausiai pati finansavau nuosavą projektą, kuris nepriminė nėko, kas tada vyko kine. Kartais sau sakau: „Dieve, kokia laimė, kad niekad nieko nebaigiau ir niekad nieko nesimokiau! Jei tada būčiau mačiusi visus tuos šedevrus, kuriuos pamačiau vėliau, – Pudovkiną, Renoirą, Wellesą, – gal ir nebūčiau išdrįsus. Būčiau sutrikusi ir išsigandusi, įsitikinus, kad nė už ką nesukursiu ko nors panašaus. Tačiau nežinojau kino ir buvau išgelbėta. Kai nusprenčiau jį kurti, buvau mačiusi septynis ar aštuonis filmus.

Kaip Jums atrodo, kurlink jūsų kinas dabar?

Tai sudėtingas klausimas. Turi draugą, kuris sukūrė savo avatarą žaidime „Second Life“. Kažkuriuo metu jis taip glaudžiai susiejo savo gyvenimą su tuo personažu, kad ēmė prarasti ryšį su realybė. Pažiūtu daug žmonių, kurie sėdi „Facebook“, „Twitter“, bendrauja kituose socialiniuose tinkluose, ir suprantu, kad tai – ateitis. Vyksta mobiliaisiais telefonais nufilmuotų filmų festivaliai. Pati režisieriaus profesijos sąvoka pakito, aš tai labai gerai matau. Yra neprofesionalū, kuriančių puikų kiną, ir yra žmonių su aukštuoju, kurie tarsi ir žino apie šitą darbą viską, bet kuria visiškai nežidomius filmus. Esu nelabai prisitaikiusi prisijungti prie tos ateities, be to, mano amžiuje vargu ar reikia vytis visus traukinius. Savaimė suprantama, naudojuosi kompiuteriu, įvairiais profesionaliais tinklalapiais. Todėl dabar montažo programos iš esmės atstoja man montažinį stalą su kino juosta. Tai įdomi evoliucija, tačiau reikia apsispresti, iki kurios ribos galiama rutulinoti naujas technologijas ir kartu išlikti savimi. Nemanau, kad režisierius turi dirbtinai stengtis išlikti jaunas, nors žinoma, kad pati aktyviausia šiuolaikinių kino teatrų auditorija – 15–24 metų žmonės.

Kodėl taip nemėgstate filmuoti žvaigždžių?

Todėl, kad mėgstu filmuoti jūreivius, praeivius, kaimynus. Paprastų žmonių nuostabūs veidai ir nuostabios istorijos. Bet kartais išprasta tampa neįprasta. Dirbdamas Holivude Jacques'as Demy turėjo stu-

dijai „Columbia“ kurti filmą su Anouk Aimée ir ieškojo jai partnerio. Radome simpatišką jaunuolį, kuris visiems patiko, nufilmavome kino bandymus. Jaunuolis negarsus, uždirbo nedaug. Tačiau kai jo kandidatūrą pristatėme studijai, ten buvo pasakyta, kad jis netinka: „Šis negabus tipas kine neturi jokios ateities.“ Tai buvo Harrisonas Fordas. Po daugelio metų atvykau pas jį su kino kamera ir paprašiau: „Patvirtink, kad tai tiesa!“ Šiuos kadrus vėliau įdėjau į „Agnesės paplūdimius“.

Ar dažnai prisimenate Jimą Morrisons?

Mūsų susitikimo išvakarėse nusprenčiau pasivaikščioti mažame sodelyje su fontanu. Ten buvo trys jaunuoliai. Jie priėjo ir paklausė: „Ar tiesa, kad pažinojote Jimą Morrisona?“ Ką galėjau atsakyti? „Taip, tai tiesa.“ Puikiai suprantu, kad Jimas – stansas, visos epochos didvyris. Kai su juo susipažinau, Jimas mokėsi kino mokykloje. Mes su vyru Jacques'u Demy tada gyvenome Los Andžele, o jauni amerikiečių kinematografininkai labai domėjosi, kas vyksta Prancūzijoje.

Kartais Morrisonas užeidavo pas mus į svečius, mes buvome jo pirmame koncerte, o paskui ir daugelyje kitų pasirodymų.... Tarp mūsų iškart užsimenzę ryšys, daug kalbėjome apie literatūrą, juk Jimas labai mėgo literatūrą. Scenoje jis, žinoma, buvo kitoks – visiškas beprotis. Žiūréjau Oliverio Stone'o filme „The Doors“ – tai geras kinas, bet Stone'as pavaizdavo Morrisoną kaip žmogų, kurio visas gyvenimas – vienas didelis spektaklis, jis nuolat vaidina ir gyvenime, ir scenoje, ir tik pora žingsnių skiria Jimą nuo beprotybės. Bet tai tik dalis jo – roko žvaigždės gyvenimo. Mes su Jacques'u Jimą įsiminėme kitokį – labai ramų, tylų, išmintingą. Jis nuolat persėkiojo paparacai ir jis balsai nuo viso to pavargdavo, todėl aš nė kartoto neišdrįsau paprašyti jo leidimo nuotraufuoti. Kai Jimas mirė, labai to gailėjaus.

Jūsų filmografijoje – nė vienos ekranizacijos. Tai keista, turint galvoje, kad beveik pusė šiuolaikių scenarijų remiasi knygomis, komiksais arba jau kartą suraktais filmais. Niekad nenorėjote ekranizuoti mėgstamo kūrinio?

Tikrai, niekad nekūrėjau ekranizacijų. Bet manęs literatūra nika, ir neįkvėpė. Skaitymo malonumas – tai tiesiog skaitymo malonumas. Įkvėpimo visada semdavausi iš paprastų dalykų, kuriuos stebėjau, iš jausmų, kuriuos patyriau, iš kokių nors mažylių atradimų, kuriuos padariau. Siužetai mano vaizduotėje visada atsirasdavo patys. Iš literatūros, net labai geros, iš skaitymo, atsiprašau, įkvėpimas negimsta.

PARENGĖ KORA ROČKIENĖ

Kad netektų galvoti apie raviolius

Krėsle prie televizoriaus

Senoji Europa mėgo meilės istorijas, kurios baigiasi blogai. Tačiau prieš kelis šimtus metų, kai émė rasti masinė kultūra, jos ir tragedijos mišiny dar neatrodė nesuderinamas, todėl atsirado iki mėsčionio lygio travestuota tragedija – melodrama. Holivudą iš pradžių ši pušiusvyra tenkino, bet optimistai amerikiečiai (antraip nebandyti nuolat gerinti pasaulio) sugalvojo romantinę komediją, kuri visada baigiasi gerai. Lietuviai jau atleido amerikonams, kad šie po karo jų neišvadavo, ir stengiasi visaip juos mëgdžioti. Prisipažinsiu, mane iki šiol stebina tokia tautos šizofrenija – gyventi Europoje ir siekti amerikiškų idealų, kuriuos, bijau, dabar daugeliui įkūnija Kim Kardashian. Tačiau kai lietuvių imasi romantinių komedių, kažkodėl matome „Moterys meluoja geriau“.

Edwardo Zwicko komedija „Meile ir kitis narkotikai“ (BTV, 10 d. 21.30) rodo tragikomiskas farmacijos pramonės astovo Džemimo (Jake Gyllenhaal) peripetijas, kai šis „Viagros“ atstovas įsimyli visiškai savo priesingybę – žavią merginą, prietaurę neturinčią dailininkę Megę (Anne Hathaway), sergančią Parkinsono liga. Filmas, beje, turi realų pagrindą, nes sukurtas pagal 2005 m. išleistą Jamie Reidy knygą „Hard Sell: The Evolution of a Viagra Salesman“. Nors gal ašarų filmo žiūrovams ir neteks gausiai lieti, savo terapienė funkciją filmas tikrai atlikęs – ko verta kad ir vienos pagyvenusių

Parkinsono ligos aukos replika apie drebančias rankas, kuriomis daug geriau sekasi masturbuotis.

Dar viena optimistiška romantinė komedija, kurios personažai turėti realius prototipus, – Michaelo Sucus „Meilės priesaika“ (TV3, 8 d. 22.30). Ji apie porą, kuri per medaus ménésį pateko į autokatastrofą. Skulptorė Peidž (Rachel McAdams) paniro į komą, o padubusi nieko nebeprisiminė apie tuos gyvenimo ménésius, per kuriuos sutiko, pamilo Leo (Channing Tatum) ir už jo ištakėjo. Ji prisimena tik tai, kas buvo iki raviolių kažkokiamė italių restorane. Todėl vyrui teks iš naujo pažadinti žmonos mcelę sau. Filmo kūrėjai, man regis, atsidūrė gana dviprasmiškoje situacijoje, nes juk visais būdais versti mylėti žmogų, kuris tau nieko nejaucia, gana keistas noras. Kita vertus, pagrindinė mintis paprasta ir todėl patiks visiems: reikia pasistengti įsiminti svarbiausias ir geriausias gyvenimo akimirkas, kad vėliau netektų galvoti apie raviolius.

Vaisi kitokią Rachel McAdams pamatsite Briano De Palmos filme „Nuodėminga aistra“ (TV1, švaka, 5 d. 22.50). Čia ji vaidina didelės reklamos kompanijos vadybininkę ir puikią manipuliutoją Kristin, nusprenusią atkeršyti greitai karjeros laiptais kopiančią bendradarbei Izabelei (Noomi Rapace). Šis filmas – prancūzų režisieriaus Alaino Corneau „Meilės nusikaltimo“ (2010) perdirbinys. Tai ne pirmas De Pal-

mos perdirbinys, užtenka prisiminti kad ir „Žmogų su randu“. Tačiau režisierius neslepią, kad jam patinka žaisti kino konvencijomis, prisiminti Hitchcocką ir kitus meistrus, kurti postmodernistinių mišlių vėrinį, o kartu stebinti žiūrovus. Jo mëgsta-

kurio scenarijų režisierius rašė kartu su rašytoja Jurga Ivanauskaitė, herojės – vėl dvi moterys: kunią įsimylėjusi žurnalistė Vika (Rasa Samuolytė) ir jos psichoterapeutė (Nellé Savičenko). Abi moterys kenčia, jaučiasi kaltos, yra nelaimingos, o

pagrobėju, nes norédamas įrodyti, kad nenužudė savo kolegos, paims įkaitais kelis žmones. Bet ar derėtis su Deniu pakviestas Krisas (Kevin Spacey) netaps pagrobėjo sajungininku?

Du geri aktoriai visada suteikia pasakojimui apie policijos korupciją gyvybęs, bet dabar daug populiaresių filmų, kur su neteisibyje ir nusikalteliais kovoja superdidvyriai. Apie tai ir „Žalioji širše“ (LNK, 6 d. 22.10). Nesubekite raukti nosies – šią parodiją 2011 m. sukūrė Michelis Gondry, prieš kurio poetišką ir apskritai begalinę fantaziją liks bejėgis bet koks banalus siužetas, ypač tas apie kompleksų ir vaikystės traumų iškankintą jaunuolį, kuris noriapti superdidvyriu. Būtent toks yra girtuoklis ir mergišius Setho Rogeno personažas, iš tévo, medijų magnato, paveldėjės milijonus. Po tévo mirties kartu su draugu Los Andželėlo gatvėse jie nusprendžia vykdyti teisingumą.

Nors Holivude kurtais filmais ir buvo pavadinčios režisierius nesėkme, pažiūrėti jų verta, nes Lietuvoje, regis, vis labiau pamirštama tai, ką Gondry „Žaliojoje širše“ įvardijo tiksliai: stiprus išgyvenimai ir išėjimai iš jų bandantys rasti žmonės – ne tik jaudinantys ar dramatiški, bet dar ir juokingi gyvenimo personažai. Juk kiekvienas psichoterapeutas patvirtins, kad svarbiausia – pasižiūrėti į save iš šalies.

Jūsų –

JONAS ŪBIS

„Nuodėminga aistra“

mos temos – vujerizmas, asmenybés susidivejinimas, liguistų tarpusavio santykiai – bus ir „Nuodėmingoje aistroje“, tačiau šikart pagrindinis skirtumas tarp originalo ir perdirbinio – ne De Palmos iš pagrindų perrašytas scenarius, o jo ironija. Ji vis dar nelabai prigya pas mus, bet katalikams lietuviams, matyt, patinka žodis „nuodėmė“, antraip filmo platintojai neprilipdytų prie originalaus filmo pavadinimo „Aistra“ dar ir tradicinio jos apibūdinimo.

Algimanto Puipos 2007 m. filmas „Nuodėmės užkalbėjimas“ (LRT, 7 d. 21.50) – taip pat apie aistrą. Filmo,

jas supantis pasaulis pilnas absurdo ir nevilties. Režisierius prisodrina filmą sapnų ir surrealistinių detalių, pabrėžiančių niūrią nuodėmės išgyvenimo persmelktą veikėjų realybęs, kur sunkiausia būti savimi, atmosferą. Šiuo filmu LRT pradeda naują ciklą – sekmadieniais žada rodyti pastarųjų metų lietuvių filmus.

F. Gary Gray'aus filmo „Derybininkas“ (LNK, 10 d. 22.10) veikėjas Denis (Samuel L. Jackson) yra Čikagos policijos derybininkas, tad galėtų būti ir psichoterapeutas. Jis veda derybas su nusikalteliais, teroristais, pagrobėjais. Tačiau pats taps

Nuobodulio iškankintos

Nauji filmai – „Džema Boveri“

Mantė Valiūnaitė

Pamenu, per vieną kino filosofijos paskaitą prieš ketverius ar penkerius metus Nerijus Milerius skaitė ištrauką iš Gustave'o Flaubert'o romano „Ponia Bovari“ kaip monatažo principo literatūroje pavyzdį. Skaitant Flaubert'o romaną galima rasti scenų, kuriose naudojama tada dar neegzistavusi kino kalba – skirtingų vietų ir laiko jungimas vienoje scenoje. Iškart aprašinėjami du įvykiai: dviejų skirtingose vietose skambančių balsų nuotropus – apdovanojimus skelbiančio miestelio metro ir Emos Bovari meilužio suokimo. „Ponia Bovari“ jau ne kartą ekranizuota, naujausia versija – 2014 m. pasirodė Sophie Barthes filmas, kuriamo Ema suvaidino Mia Wasikowska. Flaubert'o romanas tiek daug kino dėmesio sulaukia ne tik dėl montażinių jo elementų, romano formulės paketės kūrinių traukia savo novatoriškumu ir gyvumu.

Anne Fontaine „Džema Boveri“ („Gemma Bovery“, Prancūzija, 2014) – ne dar viena Flaubert'o ekrанизacija. Naujausiai režisierės filmą galima pavadinti adaptacijos

adaptacija. Pascilio Bonitzero ir Anne Fontaine scenarijus pagrindu tarp Posy Simmonds komiksas „Džema Boveri“. Simmonds Flaubert'o romaną buvo tik atspirtis papasakoti savo – britės moters, besistemiančios iš naujo pradėti gyvenimą su vyru Normandijoje, istorija.

Prancūziskos kepyklėlės savininė Martino (Fabrice Luchini) balansu filme retrospekyviai pasakojama viena Džemos Boveri (Gemma Arterton) gyvenimo atkarpa. Mielasis kepėjas į pasakojimą vis įterpia savo prisiminimus ir jausmus, nes nuo pat pirmo susidūrimo su Džema ir Carlzu Bovari akyli stebi naujuosis kitapus gatvės įsikūrusius kaimynus ir susižavi jaunaja brite. Po Džemos mirties Martinas randa jos dienoraštį ir tarsi literatūrinis pasakotojas stengiasi suprasti, kaip ir kodel pasikartojo jo gyvenimą pakeitusios ir nikaip nepamirštamios Flaubert'o knygos „Ponia Bovari“ siužetas.

Intelektualumo šios komedijos humorui suteikia būtent nuorodos į Flaubert'ą. Tiksliau, juokingi atitinkmai ir iš naujo šiuolaikinės kasdienybės kontekste atrandamas kla-

sikinis kūriny. Juokingi vietinių gyventojų ir naujakurių britų dialogai, jų bandymas išmokti prancūziškus bandelių pavadinimus. Fontaine pabrėžia britų kaprizus bei jų požūrij į prancūzų duoną, sūrius ir, aišku, Normandijos peizažus.

„Ponia Bovari“ XIX a. viduryje sukėlė skandalą, bet „Džema Boveri“ jau nieko nestebina, tad ir žanras čia pasirinktas atitinkamas. Juk tikrai nieko nepriblokš, kad kepėjas Martinas tyliai įsimyli jam taip smarkiai primenančią Emą Bovari anglę, nenustebins Džema ir jos santykiai su vyru, jos nusivylimai ir susižavėjimai. Nekeistas ir Džemos nuobodus, tačiau tai ir yra tas akcentas, susiejantis veikėjų su šiai laikais. Pasklaidžius populiariosius Lietuvos žurnalus ar panarsius didžiuosiuse naujienu portaluose, susidaro įspūdis, kad tokii nuobodus žiaujančių Džemų ar Martinų gausu ir aplink mus. Kai lietuviški leidiniai mirga pompaštikomis suknelėmis arba vietinių dizainerių kolekcijų pristatymais, kuriuos atspindint akcentuojama tik viena kūno dalis, tinka kiausia taktika tampa skandalinumo nukensminimas, savotiškas

nuskandalinimas. Deja, tokios taktilios filmas nesuteikia, tai gali atliliki pats žiūrovas, stebėdamas neįtikėtinių saldžią ir švytinčią Gemmą Arterton.

„Džemos Boveri“ kino kalba gramatiniu išradingu mu neprilygsta literatūros kūriniui. Kamera dažniausiai taip pat vangiai kaip ir Džema dairios aplink save, svajingai ir tingiai džiaugiasi Normandijos peizažu, apžiūrinėja gyventojus ir klaušosi jų šmaikščių replikų apie gyvenimą Prancūzijoje ir įvairias paulių aktualijas. Tačiau šiuo atveju tarsi ir nereikia ieškoti novatoriškų sprendimų, nes gana greitai suprantai filmo autorų intencijas – ekranizuoti Posy Simmonds komiksą, suteikti klasikiniam Flaubert'o kūriniui naują kontekstą ir pralinksinti at-

ėjusius į kino salę žiūrovus. Komodijos žanras neturėtų būti nuvertinamas – norint surėsti gerą ir įtaigių komediją reikia didžiulių pastangų ir išradinguo. Filmo „Džema Boveri“ humorui vis dėlto pritrūksta aštumo, gana silpna, pritempta ir filmo išvara.

„Džema Boveri“ – šilta ir skaniai kvepia kaip tos prancūziskos bandelių Martino kepykloje. Ji puikiai tinkta norintiems praleisti ramų vakarų su kino filmu, prisiminti, kas buvo Ema Bovari ir susipažinti su jos variacija šiuolaikiniame pasaulioje Džema. Bet iš komedijų laukiantys šiek tiek daugiau nei ragolio, net puikiai iškepto, gali likti alkani, nes filmo pavadinime slypinti nuoroda į Flaubert'o romaną nebūtinai pateisins lūkesčius.

„Džema Boveri“

Parodos	Pamėnkalnio galerija <i>Pamėnkalnio g. 1/13</i> iki 13 d. – Evelinos Paukštėtės kūrybos paroda „Kosmosas ir ašaros“	Bankovo darbai pagal Federico García Lorcos kūrinių „Publika“) nuo 12 d. – Prano Domšaičio (1880–1965) kūrybos paroda „Visuomet kelyje. Tapyba iš privačių rinkinių“	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS	Šv. Jono gatvės galerija <i>Šv. Jono g. 11</i> Tarptautinė paroda „Neplauotos istorijos“: Annette Wirtz (Vokietija), Hannah Feigl (Austrija), Aistė Kirvelytė ir Orūnė Raudonė	Kauno paveikslų galerija <i>K. Donelaičio g. 16</i> Leono Striogos skulptūrų ir piešinių paroda „Šviesos lauke“ Magdalenos Birutės Stankūnienės paroda „Svajonių žemė“	Dailė
Nacionalinė dailės galerija <i>Konstitucijos pr. 22</i> XX a. Lietuvos dailės ekspozicija nuo 5 d. – paroda „POPKunst For Ever! Estu popmenas septintojo ir aštuntojo dešimtmecčių sandūroje“ iki 14 d. – Vincas Kisarauskas (1934–1988) kūrybos retrospektiva „Pasisveikinimas su laiku“ „124 fotografijos ir keli daiktai iš Vincas Kisarausko archyvo“	Galerija „Arka“ <i>Aušros Vartų g. 7</i> iki 13 d. – paroda „Pièšinys 2015 / Per formą – į turinį“ Tapybos paroda „Vanduo po tiltu“ (Isidore Kraps, Lilija Puipienė, Edita Rakauskaitė)	A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus <i>V. Putvinskio g. 64</i> iki 7 d. – Aleksanderio Olszewskio (Lenkija) paroda „Tarp erdvės ir laiko“	<p>„Prospekto“ fotografijos galerijoje (Gedimino pr. 43, Vilnius) veikia garsaus Lietuvos fotografo Rimaldo Vikšraičio personalinė naujų darbų paroda. Vikšraičio užfiksotas „Pavargusio kaimo grimas“ pastebėjo viame pasaulyje žinomas britų fotografas Martinas Parras ir 2009 m. didžiausiamame Europos fotografijos festivalyje „Arlio susitikimai“ („Rencontres d'Arles“, Prancūzija) jis buvo apdovanotas pagrindiniu Metų atradimo prizu. Mums gali nepatikti, kaip per Vikšraičio fotografijas pasauliu atrodo Lietuva, tačiau jo darbų parodas rengiantys užsienio kuratorai ir galerininkai jose mato autoironišką ir siurrealų viso pasailio pažemintųjų gyvenimo komentarą. „Prospekto“ galerijoje autorius pristato nauju sukreciančios kaimo tikrovės vaizdų, taip pat kelias fotografijas iš naujo „Pasailio kvapų“ ciklo.</p>
Vilniaus paveikslų galerija <i>Didžioji g. 4</i> Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai Algirdo Petruolio (1915–2010) gimimo šimtmečio paroda „Pustonių turtai paletėje“	Galerija „Meno niša“ <i>J. Basanavičiaus g. 1/13</i> iki 12 d. – Marius Jonučio paroda „Pasakos“	Keramikos muziejus <i>Rotušės a. 15</i> Elvyros Teresės Petraitienės personalinė paroda „Ugnelės dovanos“	Muzika
Radvilų rūmai <i>Vilniaus g. 24</i> Europos dailė XVI–XIX a. „Dubingių ir Biržų kunigaikščiai Radvilos“ Paroda „Senųjų ikonų paslaptys. Andrejaus Balykos ikonų kolekcija: pagrobta, grąžinta, papildyta“ Paroda „Vitoldas Bialynickis-Birulia: poetinio peizažo meistras“	Galerija AV17 <i>Aušros Vartų g. 17</i> iki 9 d. – Edurne Aginaga ir Pietro Catarnella (D. Britanija) paroda „(De)Konstruoti“	Maironio lietuvių literatūros muziejus <i>Rotušės a. 13</i> Požemio galerija: rašytojai meno kūriniuose“ „Maironis ir jo epocha. ...palieku visą mano judomajį turta“ „Maironio memorialiniai daiktai kitoje aplinkoje“ „Rašytojai ir jų aplinka senosiose fotografirose (1839–1939)“ „Ekime veidu į Saulę...“ (Robertui Keturakiui – 80) „Iš rašytojų memorialinio palikimo. 13 kėdžių 13-ame name“ Arvydo Palevičiaus tapybos paroda „Ištakos“	<p>Išskirtinį džiazo koncertą kasmet publikai pasiūlantis Vilniaus festivalis šiemet, birželio 7 d. 19 val., Nacionalinėje filharmonijoje kviečia į susitikimą su žymiu džiazo pianistu ir įdomiu projektu autoriumi, iš Martinicos kilusiu Grégory Privat ir jo grupe. G. Privat yra laukiamas viso pasaulio scenose, muzikuoją su įvairių šalių atlikėjais, jungdamas stilius, skirtingu tautų koloritu, originalias idėjas. Festivalyje išgirsime autorinę G. Privat džiazo kompoziciją „Cypario pasakojimai“ („Tales of Cyparis“).</p>
Vytauto Kasiulio dailės muziejus <i>A. Goštauto g. 1</i> Retrospektivinė Vytauto Kasiulio kūrybos ekspozicija	„Juškų gallery“ <i>M.K. Čiurlionio g. 8</i> iki 13 d. – paroda „Surreali žaismė. Intelektu ir geometrinės ritmų triumfas“	Galerija „Meno parkas“ <i>Rotušės a. 27</i> iki 12 d. – Alfonso Vilpišausko paroda „Dvasinė vienovė“	Šokis
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenatas <i>Arsenalo g. 1</i> Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a. Lietuvių liaudies menas Kryždirbystė Paroda „Medalių kūrėjo portretai“, skirta Petro Gintalo 70 metų jubiliejui	Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centras <i>Naugarduko g. 10/2</i> Paroda „Cornelia Gurlitt: širdies kelionė“ (Vilnius vokiečių ekspresionistės akimis 1915–1917 m.) Paroda „Rytų-Vidurio Europos sinagogos 1781–1944 m.“	Galerija „Meno forma“ <i>Savanorių pr. 166</i> Mindago Juodžio tapybos paroda „Lai kas tas“	<p>Lietuvos šiuolaikinio šokio centras, minėdamas savo veiklos 20-metį, į Lietuvą atveža garsiausios Izraelio trupės „Batsheva Ensemble“ pasirodymą. Daugybę tarptautinių apdovanojimų pelniusio choreografo Ohad Naharino vadovaujama trupė birželio 9 d. 19 val. Lietuvos nacionaliniame dramos teatre parodys tarptautiniu hitu tapusį spektaklį „Decadance“.</p>
Kazio Varnelio namai-muziejus <i>Didžioji g. 26</i> K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44	Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerija <i>Šv. Jono g. 11</i> Sauliaus Damalevičiaus fotografijų paroda „Siera Leonės deimantai“, skirta Tarptautinei Afrikos dienai	Kauno fotografijos galerija <i>Rotušės a. 1 / Vilniaus g. 2</i> Fotografijų paroda „Daugiau šviesos“	Nacionalinis dramos teatras
Vilniaus gynybinės sienos bastėja <i>Bokšto g. 20</i> Nuolatinė ekspozicija	Galerija „Menų tiltas“ <i>Užupio g. 16</i> Tapybos paroda „Natiurmortas – 3“	„Post“ galerija <i>Laisvės al. 51A</i> iki 14 d. – Karolio Vaivados paroda „Švytėjimai“	<i>Didžioji salė</i> 5, 8–12 d. 18 val., 6, 7, 13, 14 d. 14, 18 val. <i>prie pagrindinio LNDT jėjimo</i> – „Sirenos '15“; „REMOTE VILNIUS“. Rež. – S. Kaegi
Valdovų rūmų muziejus <i>Katedros a. 4</i> Tarptautinė vieno eksponato paroda „Viduramžių papušalas. Mīslingasis Vytauto Didžiojo epochos diržas“	Galerija „Kalnas“ <i>Krivių g. 10</i> Paroda „Anti-Asger“	Galerija „Aukso pjūvis“ <i>K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53</i> Laimos Dzigaitės kūrinių paroda „Malonių lietus“ iki 12 d. – Kristinos Paulauskaitės paroda „Sąsajos“	<i>6, 14 d. 15, 19 val. – D. Charmso „JELIZAVETA BAM“. Rež. – O. Koršunovas</i> 10 d. 18.30 – PREMIERA! A. Puškinos „BORISAS GODUNOVAS“. Rež. – E. Nekrošius. Scenogr. – M. Nekrošius, kostiumų dail. – N. Gultajeva
Bažnytinio paveldo muziejus <i>Šv. Mykolo g. 9</i> Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija Paroda „Svētā, Mergele!“ Restauruoti marijinės ikonografijos paveikslai iš Vilniaus arkivyskupijos bažnyčių“	Rašytojų klubas <i>K. Sirvydo g. 6</i> Fotografijų paroda „Poetai ir fotografija“	VDU Menų fakultetas <i>Muitinės g. 7</i> iki 10 d. – Aušros Andziulytės vieno kūrinio paroda „Trys požiūriai“	<i>11 d. 18.30 – T. Slobodzianeko „MŪSU KLASĒ“. Rež. – Y. Ross</i> 13 d. 18.30 – PREMIERA! Th. Bernhardo „DIDVYRIŲ AIKŠTĘ“. Rež., scenogr., ir šviesų dail. – K. Lupa
Galerija „Kairė-dešinė“ <i>Latako g. 3</i> Sovietų Lietuvos vaikų knygų iliustracijų paroda	„Skalvijos“ kino centras <i>Goštauto g. 2/15</i> Roko Danilevičiaus paroda „NOT K-POP“	Kauno pilis <i>Pilies g. 17</i> Ekspozicija „Kauno pilies istorijos mozaika“ nuo 9 d. – Sigitos Grabliauskaitės paroda „Alsavimas savimi“	<i>Mažoji salė</i> 5 d. 19 val. – PREMIERA! M. von Mayenburgo „KANKINYS“. Rež. – O. Koršunovas 9 d. 19 val. – M. Nastaravičiaus „DEMOKRATIJA“. Rež. – P. Ignatavičius 10 d. 19 val. – „ARABIŠKA NAKTIS“. Rež. – C. Graužinis (teatras „cezario grupė“) 11 d. 19 val. – C. Graužinio „DRĄSI ŠALIS (LIETUVOS DIENA)“. Rež. – C. Graužinis (teatras „cezario grupė“)
„Prospekto“ fotografijos galerija <i>Gedimino pr. 43</i> Rimaldo Vikšraičio personalinė fotografijų paroda	M.K. Čiurlionio namai <i>Savičiaus g. 11</i> Paroda „Pustelniko miražai“	KLAIPĖDA Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija <i>Liepų g. 33</i> „Nuostabioji žemė. Dailininkai Rytų Prūsiuje XIX–XX a. I pusės tapyba ir grafika iš Aleksandro Popovo rinkinio“ „Taikomoji dekoratyvinė dailė – mūsų namams. Iš Lietuvos dailės muziejaus rinkinių“	<i>12 d. 19 val. – „NUTOLE TOLIAI“ (pagal P. Širvio poeziją). Rež. – C. Graužinis (teatras „cezario grupė“)</i> PANEVĖŽYS Dailės galerija <i>Respublikos g. 3</i> iki 10 d. – Hanne's Engelhardt, Peterio Riederio ir Reginos Rieder grafikos darbų ir fotografijų paroda „Laisvės kaina“ iki 14 d. – paroda „Panevėžio dailės dienos 2015“
Vilniaus fotografijos galerija <i>Stiklių g. 4</i> iki 6 d. – Linos Jakubauskaitės paroda „12“ Broniaus Duobos paroda „Gentis“	S. Vainiūno namai <i>A. Goštauto g. 2–41</i> Apolinaro Juodpusio kūrybos paroda	Fotografijos galerija <i>Vasario 16-osios g. 11</i> Emilio Mihovo (Gabrovos) fotografijos	<i>11 d. 18 val. – „RAGANIUKĖ“ (pagal O. Preusslerio pasaką). Rež. – E. Jaras</i> 9 d. 18 val. – I. Menchellio „KAPINIŲ KLUBAS“. Rež. – A. Latėnas 11 d. 18 val. – R. Thomas „AŠTUONIOS MYLINČIOS MOTERYS“. Rež. – B. Latėnas 14 d. 12 val. – „KAKĖ MAKE“ (pagal L. Žutautės knygą vaikams). Insc. aut. ir rež. – V. Kuklytė (Salė 99)
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ <i>Dominikonų g. 15</i> Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	M. Žilinsko dailės galerija <i>Nepriklausomybės a. 12</i> Mykolo Žilinsko 110-osioms gimimo metinėms skirta paroda „Nuo fiordų iki Alpių viršukalnių: Europos peizažai iš Mykolo Žilinsko (1904–1992) kolekcijos“ Ingvaro Staffans (Švedija) paroda „Po 25 metų“ iki 7 d. – paroda „Romeo gali būti druskos kruopelė, o Džuljeta – žemėlapis“ (Dogu	Galerija XX“ <i>Laisvės a. 7</i> iki 12 d. – „Panevėžio dailės dienos. Jaunieji“	Oskaro Koršunovo teatras 8, 9 d. 19 val. <i>OKT studijoje</i> – A. Čechovo „ŽUVĖDRA“. Rež. – O. Koršunovas 11 d. 19 val. <i>OKT studijoje</i> – M. Gorkio „DUGNE“. Rež. – O. Koršunovas
Rusų dramos teatras 7 d. 18.30 – M. Bulgakovo „ZOIKOS BUTAS“. Rež. – R. Atkociūnas 8 d. 18.30 – J.-M. Chevret „SVEIKI, EMIGRANTAI! (SQUAT)“. Rež. – M. Polišciukas 9 d. 18.30 – E.-E. Schmitt „DVIEJŲ PASAULIŲ VIĘSBUTIS“. Rež. – S. Račkys 10 d. 12 val. – H.Ch. Anderseno „UNDINELĖ“. Rež. – J. Šciuckis 10 d. 18.30 – N. Simono „PASKUTINYSIS			

AISTRINGAS MEILUŽIS. Rež. – O. Lapina, J. Bogdanovič-Golubeva
13 d. 19 val. – „Gera muzika gyvai“ pristato: „Light in Babylon“ – pasaulio muzikos sintezė
14 d. 18.30 – V. Kondrusevičiaus „ZOFIJA ALŠENIŠKĖ“. Rež. – M. Kovalčikas (Baltarusijos valstybinis akademinis muzikinis teatras)

Teatras „Lėlė“
Mažoji salė
6 d. 12 val. – PREMJERA! Š. Datenio „EVOLICIJA“. Rež. – Š. Datenis, dailininkai A. Dubra, V. Suncovas, A. Brančelis
13 d. 12 val. – „AUKSO OBELĖLĖ, VYNO ŠULINĖLIS“ (pagal lietuvių liaudies pasaką). Scen. aut. ir rež. – R. Driežis
14 d. 12 val. – N. Indriūnaitės „COLIUKĖ“ (H.Ch. Anderseno pasakos motyvais). Rež. ir dail. – R. Driežis

KAUNAS
Kauno dramos teatras
5 d. 18 val. *Didžiojoje scenoje* – „BARBORA“ (pagal J. Grušo dramą „Barbara Radivilaitė“). Rež. – J. Jurašas. Adaptacijos autorė – A.M. Sluckaitė
6 d. 18 val. *Rūtės salėje* – F. von Schillerio „PLĒŠKAI“. Rež. – A. Areima
9, 10 d. 19 val. *Ilgajoje salėje* – A. Čechovo „PALATA“. Insc. aut. ir rež. – R. Kazlas
11 d. 18 val. *Didžiojoje scenoje* – „GENTIS“ (pagal I. Simonaitės romaną „Aukštūjų Šimoniu likimas“). Rež. – A. Jankevičius

Kauno valstybinis muzikinis teatras
5 d. 18 val. – F. Wildhorno „GRAFAS MONTEKRISTAS“ (pagal A. Dumas romaną). Dir. – J. Janulevičius
6 d. 18 val. – J. Strausso „ŠIKŠNOSPARNIS“. Dir. – J. Geniušas
7 d. 18 val. – P. Abrahamo „BALIUS SAVOJOJE“. Dir. – J. Janulevičius

Kauno kamerinis teatras
5 d. 18 val. – G. Boccaccio „DEKAMERONAS“. Rež. – A. Rubinovas
7, 11 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „KAVINĖ PAS BLEŽA“. Rež. – S. Rubinovas
12 d. 18 val. – E. Ionesco „PLIKAGALVĖ DAINININKĖ“. Rež. – S. Rubinovas

KLAIPĖDA
Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras
12, 13 d. 18.30 – D. Goggino „ŠAUNUOLYNAS“

Kronika

Krokova žiūri į Lietuvą

Gegužės 31 d. atidarytas 55-asis Krokuvo kino festivalis. Tai vienas seniausių Europos kino festivalių, kuriame rodomi dokumentiniai, trumpametražiai ir animaciniai filmai. KFF – tai trys tarptautiniai konkursai (dokumentinių, trumpametražių ir muzikinių filmų) ir vienos, skirtas lenkų filmams. Šiemet bus parodyta ir 12 nekonkursinių programų, tarp jų – estų animatorius Prieto Pärno retrospektvyja, jis taip pat bus apdovanotas festivalio prizu „Drakonų drakonas“ už gyvenimo nuopelnus. Šiemet festivalis pristatys 250 filmų, dauguma jų Lenkijoje rodomi pirmą kartą.

Šiemet Krokuvo dėmesio centre – filmai iš Lietuvos, sudėti į programą „Žvilgsnis į Lietuvą“. Joje bus parodyti Andriaus Blaževičiaus „Desint priežasčių“, Manto Kvedaravicius „Barzakh“, Austėjos Urbaitės „Etiudas“, Skirmantas Jakaitės ir Solveigos Masteikaitės „Neeuklidinė geometrija“, Giedrės Žickytės

ŠIAULIAI

Valstybinis Šiaulių dramos teatras

5 d. 18 val. – T. Williamso „GEISMŲ TRAMVAJUS“. Rež. – A. Latėnas
11 d. 18 val. – E.M. Remarque'o „TRYS DRAUGAI“. Rež. – R. Steponavičiutė
12 d. 18 val. – „NEBYLYS“ (pagal J. Tumą-Vaižgantą). Rež. – J. Vaikutus
13 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“ (pagal A. Čechovo apskymą). Rež. – A. Lebeliūnas

PANEVĖŽYS

Juozo Miltinio dramos teatras

10 d. 18 val. – L. Gersche's „LAISVI DRUGELIAI“. Rež. – D. Kazlauskas

Koncertai

Lietuvos nacionalinė filharmonija

5 d. 18 val. Šiaulių „Laiptų galerijoje“ – ciklo „Muzikos enciklopédija gyvai“ programa. Lietuvos kamerinis orkestras. Dir. – M. Barkauskas. Programą veda muzikologė J. Skiotytė-Norvaišienė
13 d. 17 val. Birštono kultūros centro salėje – Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistė V. Miškūnaitė (sopranas). Dir. – M. Barkauskas
14 d. 17 val. Alytaus kultūros ir komunikacijos centro salėje – Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistai R. Šilinskaitė (sopranas), A. Raulinavičius (tenoras). Dir. – J. Domarkas

Vilnius festivalis 2015

7 d. 19 val. Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje – Martinikos praeities pėdsakai G. Privat (fortepijonas, Martinika ir Prancūzija), G. Privat kvintetas: M. Codja (gitara, Prancūzija), J. Slavikas (kontrabosas, Čekija ir Prancūzija), S. Troupé (perkusija, Gvadelupė ir Prancūzija), A. Tenório (perkusija, Brazilija), kvinteto svičias G. Karlströmas (vokalas, Švedija)
9 d. 19 val. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmuose – Vroclavo baroko orkestras (Lenkija). Solistai K. Manley, I. Leśniowska-Lubowicz, A. Bartnik (sopranai), K. Karoli, P. Olech (altais), N. Mulroy, M. Gocman, K. Kozłowski (tenorai), H. Oliveira, J. Nosekas, J. Butrynas (bosai). Dir. – A. Kosen-dikas (Lenkija). Programoje J.S. Bacho kantatos
11 d. 19 val. Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje, – Kamerinės muzikos šedevrai. „Quartetto Di Cremona“ (Italija), styginių

Vakarai

KAUNAS

Maironio lietuvių literatūros muziejaus

9 d. – renginys, skirtas rašytojos Julijos Žymantienės-Žemaitės 170-osioms metinėms: 17 val. – parodos „Skarelių žydėjimas“ atidarymas. Žemaičių dainas atliks folkloro ansamblis „Kupolė“ (vad. – D. Bradauskienė); 17.30 – parodos „Žemaitė ir jos epocha“ atidarymas; 18 val. – neskelbtos rašytojos A. Ruseckaitės biografinio romano „Pasaulis pagal Žemaitę“ ir Žemaitės kūrybos ištraukų skaitymai. Skaito aktoriai V. Grigaitytė, M. Gedvilaitė, H. Savickis
12 d. 17 val. – J. Noak novelių knygos „Du lagaminai“ sutiktuvės. Kartu su autore dalyvauja redaktorė J. Riškutė, rašytoja A. Ruseckaitė, pianistas V.O. Vagusevičius

Konkursai

Krokova žiūri į Lietuvą

,Kaip mes žaidėme revoliuciją“, Lino Mikutos „Pietūs Lipovkėje“, Okanoso Burajos „Liza, namo!“, Mindaugo Survilos „Stebuklų laukas“, Ričardo Marcinkaus „Galutinis tikslas“, Ievos Veivertės „Šuns dienos“, Audrius Stonio „Raminas“, Julijos ir Rimanto Grudžių „Sėkmės metai“, Karolio Kaupinio „Triukšmadarys“ ir Redos Bartkutės Tomingas „Kaltė“.

Programoje „Studentiškų etiudų naktis“ taip pat gausu lietuvių darbų. Bus parodyti Ievos Šakalytės „Trys naktys prié mylimosios slenkščio“, Lauryno Barcišos „Dembava“, Roberto Neveckos „Džiunglės“, Kamilės Milašiūtės „After Rave“, Marijos Stonytės „Kelių eismo tai-skykės“, Juliusas Sičiūno „Mano gyvenimo žuvis“, Vytauto Pluko „Apytiksliai“, Martyno Norvaišo ir

Kamilės Milašiūtės „Heaven Too Close“, Giedrius Tamoševičiaus „Džekis“. Programoje „Kids and Youth Fest“ rodomas Audrius Južėno filmas „Ekskursantė“. Dokumentinių filmų konkurse dalyvauja Giedrės Žickytės „Meistras ir Tatjana“. Lietuvos kino cen-

kuartetas „Mettis“. Programoje L. Boccherini, G. Verdi, Ph. Glasso, F. Mendelssohno-Bartholdy kūriniai

VILNIUS

Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras

5 d. 19 val. Vilnius kongresų rūmuose – koncertas, skirtas Danijos karalystės nacionalinėi šventei. Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Solistė J. Thomsen (fleita). Dir. – G. Rinkevičius. Programoje C. Nielseno kūriniai
12 d. 20 val. Paveikslų galerijos kieme – LVOO vasaros festivalio koncertas „Genesis Suite“. R. Buškevics (fortepijonas), S. Rinkevičiutė (smuikas), V. Šiugždinienė (violončelė), Kauno valstybinis choras (vad. P. Bingelis), Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. – G. Rinkevičius

Šv. Jonų bažnyčia

6 d. 18 val. – vargonų studijos „Unda Maris“ vargonininkai (VU studentai, dėstytojai, darbuotojai ir alumnai). Dalyvauja R. Dainytė, R. Dubakienė, V. Jonkus, V. Gerasimovas, S. Liālys, E. Rudokaitė, M. Dulys, I. Urbaničiūtė ir V. Pinkevičius. Programoje J.S. Bacho, M.K. Čiurlionio, J.N. Lemmenso, F. Lateno kūriniai

Šv. Kotrynos bažnyčia

10 d. 19 val. – „Smuiko ir gitaros amžių dvikova“. Dalyvauja Z. Levickis (smuikas), A. Globys (gitaras), D. Pašūnas (perkusija)

Vakarai

KAUNAS

Maironio lietuvių literatūros muziejaus

9 d. – renginys, skirtas rašytojos Julijos Žymantienės-Žemaitės 170-osioms metinėms: 17 val. – parodos „Skarelių žydėjimas“ atidarymas. Žemaičių dainas atliks folkloro ansamblis „Kupolė“ (vad. – D. Bradauskienė); 17.30 – parodos „Žemaitė ir jos epocha“ atidarymas; 18 val. – neskelbtos rašytojos A. Ruseckaitės biografinio romano „Pasaulis pagal Žemaitę“ ir Žemaitės kūrybos ištraukų skaitymai. Skaito aktoriai V. Grigaitytė, M. Gedvilaitė, H. Savickis
12 d. 17 val. – J. Noak novelių knygos „Du lagaminai“ sutiktuvės. Kartu su autore dalyvauja redaktorė J. Riškutė, rašytoja A. Ruseckaitė, pianistas V.O. Vagusevičius

Konkursai

Krokova žiūri į Lietuvą

tras festivaliu parengė specialų leidinį „Lietuvos kinas“. Krokuvo kino festivali atidare Krzysztofo Kopeczyńskiego filmas „Dibukas. Apie sielę keliones“ („Dybuk. Rzeczy o wędrówce dusz“). Filmas perkelia į Ukrainos miestą Umanę, kuris žydams chasidams yra šventas, nes ten palaidotas rabinas Nachmanas – viena svarbiausių chasidizmo figūrų. Kasmet čia atvyksta tūkstančiai piligrimų šventi žydų Naujuosius metus. Filmas rodo įtampą tarp atvykelių ir viesų gyventojų.
Konkursinius filmus vertinė žiūri, kuriam vadovauja Berlinalės „Panoramos“ sekocijos vadovas Wielandas Speckas (dokumentinių filmų konkursas), teatro ir kino režisierius Marius Grzegorzekas (trumpametražių filmų konkursas), kino kompozitorius Janas A.P. Kaczmarek (konkursas „DocFilmMusic“) ir kino režisierius Piotras Dumała (lenkų filmų konkursas). Festivalis vyksta iki birželio 7 d.

„7MD“ INF.

Bibliografinės žinios

MENAS

Slapti didžiuji režisierių gyvenimai : nutylėti faktai apie garsiausius kino kūrėjus / Robert Schnakenberg ; iš anglų kalbos vertė Kristina Augustinaitė. – Vilnius : Gimtasis žodis, 2015 (Utena : Utens Indra). – 285, [2] p. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-9955-16-547-7

Tradicija ir dabartis = Tradition & contemporality : mokslo darbai / Klaipėdos universiteto Menų fakulteto Instrumentinės muzikos katedra ; redaktorių kolegija: Vytautas Tetenskas (pirmininkas) ... [et al.]. – Klaipėda : Klaipėdos universiteto leidykla, 2014-2015. – ISSN 2029-3208

[Nr.] 9 / sudarė ir parengė Rimantas Sliužinskas, Vida Savoniakaitė. – 2014 (Klaipėda : KU I-kla.). – 219, [1] p. : iliustr., faks.. – Str. ir santr. liet., angl.. – Tiražas 90 egz.

[Nr.] 10 / sudarė ir parengė Rimantas Sliužinskas. – 2015 (Klaipėda : KU I-kla.). – 254, [1] p. : iliustr., nat., žm.. – Str. liet., lenk., rus.; santr. angl.. – Tiražas 90 egz.

Vytauto Osvaldo Virkau meno vizija : biografinė monografija [apie dailininko gyvenimą ir kūrybą] / [Leonas Peleckis-Kaktavičius]. – [Šiauliai] : Literatūros almanachas „Varpa“ redakcija, 2015 (Šiauliai : Neoprintas). – 182, [2] p., 12 iliustr. p. : iliustr., faks., portr.. – Aut. nurodytas virš.. – Santr. angl.. – Tiražas [500] egz.. – ISBN 978-9955-667-16-2

GROŽINĖ LITERATŪRA

Brydė : [eilėraščiai, proza] / Antanina Balkytė ; [fotografijų autorė Antanina Balkytė]. – Marijampolė : Idėjų dirbtuvės, 2014 (Marijampolė : Idėjų dirbtuvės). – 82, [2] p. : iliustr. – Tiražas 150 egz.. – ISBN 978-609-8121-25-4

Džiaugsmo mokslas : [citatu rinkinys iš romano „Du gyvenimai“] / Konkordija Antarova ; iš rusų kalbos vertė Laimutė Marija Žukauskienė. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCognito], [2015] (Vilnius : BALTO print). – 205, [1] p. : iliustr.. – (Auksinio Obuolio serija, ISSN 2351-6593). – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-804-795-5 (jr.)

Gyvenimo pakopos : [eilėraščiai] / Nelė Gustaitytė-Šalčiuvienė. – Marijampolė : Idėjų dirbtuvės, 2015 (Marijampolė : Idėjų dirbtuvės). – 120, [3] p. : iliustr., portr.. – Tiražas 100 egz.. – ISBN 978-609-8121-28-5

Ilgiesio valtelė : eilėraščiai / Rimvydas Ignatavičius ; iliustracijoms panaudotos Osvaldo Jablonskio akvarelės]. – Vilnius : [R. Ignatavičius], 2014 (Vilnius : P. Turovskij). – 63, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 200 egz.. – ISBN 978-609-408-652-6

Kelyje į Damaską : bibliniai ir pasaulėžiuriniai posmai (1970-2015) : [eilėraščiai] / [Vytautas Landsbergis]. – Vilnius : Dominicus Lituanus, [2015] (Vilnius : BALTO print). – 98, [5] p.. – Aut. nurodytas virš.. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-9955-811-79-4

Napoleonas. 101 diena : istorinė drama / Arvydas Juozaitis. – Vilnius : Alma littera, 2015 (Vilnius : Spauda). – 127, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 800 egz.. – ISBN 978-609-01-1840-5 : [5 Eur 1 ct]

Nepažįstamas sutuoktinis : [romanas] / Sylvia Day ; iš anglų kalbos vertė Gunda Davulytė. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2015] (Kaunas : Spindulio sp.). – 311, [1] p.. – Tiražas 3500 egz.. – ISBN 978-9955-23-814-0 (jr.)

(Ne)sventųjų gyvenimai : [alytiškių istorijos] / Kostas Poškus. – Alytus : Alytaus Jurgio Kunčino viešoji biblioteka, [2015

„Kaip tapti žvaigžde Brodvėjuje“

Savaitės filmai

Kaip tapti žvaigžde Brodvėjuje ***

Iš pirmo žvilgsnio gali pasirodyti, kad Izabelė (Imogen Poots) – papras- ta mergina „pagal iškvietimą“ iš Brulkino. Bet išveržusi į ramų Brodvėjaus režisieriaus Arnoldo (Owen Wilson) gyvenimą ji viskā apvers aukštyn kōjom, taps kelių skandalų priežastimi ir atskleis neįtikėtinas šeimos paslap- tis. Filme taip pat vaidina Kathryn Hahn, Rhysas Ifansas, Jennifer Aniston, Cybill Shepherd, o vienus juos viename filme surinko Peteris Bogdanovichius – režisierius, rašytojas, vienas geriausiu Holivudo istorijos žinovu, sukūręs kelių sinelfų kartų nostalgiskai prisimenamus „Paskutinių kino seansus“ (1971), „Popierinių mėnulių“ (1973), „Deizę Miller“ (1974). Beje, naujasis filmas buvo sumanytas dar 10-ajame dešimtmetyje ir tame turėjo vaidinti Tatum O'Neal (JAV, 2014). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai, Panevėžys)

Pašėlės Maksas: įtūžio kelias ***

I tą patį vandenį duktūrų įbristi negalima, bet kinas vis bando. Garsu 8-ojo dešimtmecio veiksmo kino herojų šiemet sugražino į ekranus tas pats australų režisierius George'as Milleris. Persekiojamas praeities demonų Pašėlės Maksas mano, kad geriausias būdas išgyventi yra vieniša kelionė po pasauli. Tačiau netrukus jis prisijungia prie grupės pabégelių iš Citadelės, kurią sunaikino Nemirtingasis Džo. Jie keliauja atominio karo nuniokota teritorija, bet piktdarys surenka savo gaujas ir vejas maištinkus. Maksą suvaidino Tomas Hardy. Jam teks įrodyti, kad yra vertas Melo Gibsono, kuris Maksą suvaidino pirmąkart būdamas 22-ejų. Taip pat vaidina Charlize Theron, Nicholas Houltas, Zoe Kravitz (Australija, JAV, 2015). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai)

Pavogtas pasimatymas ***

Britų humoro jausmo prisodrinta Beno Palmerio komedija pasakoja apie vienišą moterį, kuri atsitiktinai patenka į „aklą pasimatymą“ ir netikėtai atranda savo svajonių vyra. Tačiau šis nežino, kad ji – ne ta, kurios laukė. Pagrindinius vaidmenis filme sukūrė Simonas Peggas, Lake Bell, Olivia Williams ir Rory Kinneareas (D. Britanija, Prancūzija, 2015). (Vilnius, Kaunas, Panevėžys)

Rytuoja žemė ***

Kai į jaunos merginos Keisės (Britt Robertson) rankas patenka mislin- gas daiktas, ji priversta kreiptis į nusivylusį gyvenimui išradęjį Frenką (George Clooney). Kartu jie vyksta į pavojingą misiją, kurios tikslas – įminti laike ir erdvėje pasiklydusio miesto paslaptį. Brado Birdo filme taip pat vaidina Kathryn Hanh, Hugh Laurie's (JAV, 2015). (Vilnius, Kaunas)

Zils Marijos debesys ****

Būdama aštuoniolikos, Marija Enders sėkmingesai suvaidino pjesėje am- bicingą merginą, kuri iš pradžių sužavė, o paskui priverčia nusižudyti savo viršininkę Eleną. Vaidmuo pakeitė Marijos gyvenimą. Po dvidešimties metų populiarumo ir meistriškumo viršūnė pasiekusi, savimi pasitikinti aktorė vyksta į Šveicariją. Kartu su asistente Valentina – vienintele patikėtine ir drauge – ji repetuos Elenos vaidmenį. Režisierius Olivier Assayasas i subtilų pasakojimą apie aktorių prigimtį, šiuolaikinio meno situaciją ir laiko išbandymus pakvietė trijų kartų aktores – Juliette Binoche, Kristen Stewart ir Chloe Grace Moretz (Prancūzija, Vokietija, Šveicarija, JAV, 2014). (Vilnius, Kaunas, Panevėžys)

San Andreas **

Kalifornijoje įvyko 9 balų pagal Richterio skalę žemės drebėjimas. Pilotas gelbėtojas (abejotinų aktorių sugebėjimų stipruolis Dwayne'as Johnsonas) ir jo žmona, su kuria jis nepalaiko ryšių, turi vykti iš Los Andželė į San Fransiską, kad išgelbėtų vienintelę savo dukterį. Netrukus paaiškėja, kad kelionė yra tik įvairių nutikimų pradžia... Brado Peytono katastrofų filme taip pat vaidina Carla Gugino, Alexandra Daddario, Ionas Gruffuddas, Paulas Giamatti (JAV, 2015). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai)

***** – ševedras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Agnė Narušytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė

Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

Finansininkė – Brigita Misiuvienė

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

5–11 d. – Ji – šnipė (JAV) – 11.10, 13.50, 16.30, 19.10, 21.50
Kaip tapti žvaigžde Brodvėjuje (JAV) – 11.30, 14, 16.20, 18.40, 21 val.
Tūnės tamsoje: trečia dalis (JAV) – 11.20, 13.40, 16, 18.20, 20.40
11 d. – Draugeliai (JAV) – 19 val.
5–10 d. – Aukšta klasė 2 (JAV) – 11, 13.30, 16.10, 18.50, 21.30
21.30

5–11 d. – Pašėlės Maksas: įtūžio kelias (3D, Australija, JAV) – 11.40, 13.20, 18.10, 21 val.
Septintasis nykštukas (Vokietija) – 11.15, 13.15, 16, 17.50

San Andreas (3D, JAV) – 13.40, 19.20, 21.45

San Andreas (JAV) – 11, 16.50

Namai (JAV) – 12.30, 14, 16.40

Rytuoja žemė (JAV) – 15, 18, 20.50

Poltergeistas (JAV) – 12, 16.20, 20.50

Viena kairiaja (Rusija) – 14.20, 18.40

Adelainos amžius (JAV) – 15.30, 20.20

Pavogtas pasimatymas (D. Britanija, Prancūzija) – 18, 21.30

Keršytojai. Altronio amžius (3D, JAV) – 14.30, 20.10

Didysis skydis (Prancūzija, Belgija) – 11.45

Pašėlės Maksas: įtūžio kelias (Australija, JAV) – 19 val.

Dėžinukai (JAV) – 11.15

Forum Cinemas Akropolis

5–11 d. – Tūnės tamsoje: trečia dalis (JAV) – 11.20, 12.50, 16.40, 19.10, 21.30

Ji – šnipė (JAV) – 11, 13.40, 16.20, 19, 21.40

Kaip tapti žvaigžde Brodvėjuje (JAV) – 11.10, 13.20, 15.35, 18.45, 21 val.

11 d. – Draugeliai (JAV) – 19.20

5–11 d. – Aukšta klasė 2 (JAV) – 13.35, 16.10, 18, 20.30

Septintasis nykštukas (Vokietija) – 10.10, 12.20, 14.30

San Andreas (3D, JAV) – 13, 18.30, 21.10

San Andreas (JAV) – 10.20, 15.50

Viena kairiaja (Rusija) – 13.10, 17.25, 21.50

Pašėlės Maksas: įtūžio kelias (3D, Australija, JAV) – 12.40, 18.10, 20.50

Pašėlės Maksas: įtūžio kelias (Australija, JAV) – 15.20

Rytuoja žemė (JAV) – 15, 17.50

5–10 d. – Poltergeistas (JAV) – 15.10, 19.30; 11 d. – 15.10

5–11 d. – Namai (JAV) – 10.50

Keršytojai. Altronio amžius (JAV) – 20.40

Didysis skydis (Prancūzija, Belgija) – 10.40

Sparnai: ugnies tramdytojai (JAV) – 10.30

„Skalvijos“ kino centras

7 d. – Kino klasikos vakarai. Lulu (Prancūzija) – 19 val.

8 d. – Zils Marijos debesys (Šveicarija, Vokietija, Prancūzija) – 18.40; 9 d. – 21 val.; 11 d. – 16.40

8 d. – Džema Boveri Prancūzija) – 16.50

8 d. – Žmogus-paukštis (JAV) – 21 val.

9 d. – Force Majeure (Švedija, Danija, Norvegija, Prancūzija) – 17 val.; 10 d. – 21 val.

9 d. – Atkirtis (JAV) – 19.10

10 d. – Lošėjas (rež. I. Jonynas) – 17 val.; 11 d. – 21 val.

Agnes Varda filmų programa

10 d. – Agnés paplūdimiai (dok. f., Prancūzija) – 19 val.

11 d. – Kleo nuo 5 iki 7 (Prancūzija) – 19 val.

Pasaka

5–8 d. – Kaip tapti žvaigžde Brodvėjuje (JAV) – 19 val.; 6, 10 d. – 20 val.; 9, 11 d. – 21 val.

5 d. – Gazelės (Prancūzija) – 21 val.; 6, 10 d. – 22.30

5 d. – Prarastoji upė (JAV) – 18.30; 6, 7, 10 d. – 19.30; 8, 9 d. – 20.30; 11 d. – 20 val.

5 d. – Adelainos amžius (JAV) – 20.30; 6, 8, 9, 10 d. – 18.30; 7 d. – 21.15

5 d. – Pavogtas pasimatymas (D. Britanija, Prancūzija) – 22.30; 6, 8, 9 d. – 20.45; 7 d. – 19.15; 10 d. – 20.45

5 d. – Nuo 5 iki 7. Šimylėlių laikas (JAV) – 18 val.; 9 d. – 18.45

5 d. – Samba (Prancūzija) – 20 val.; 6, 10 d. – 17 val.

5 d. – Nauja draugė (Prancūzija) – 22.15; 11 d. – 20.45

6, 10 d. – Didysis skydis (Prancūzija, Belgija) – 16 val.

6, 10 d. – Zils Marijos debesys (Prancūzija, Vokietija, Šveicarija, JAV) – 17.45; 7 d. – 16.30

6, 10 d. – Džema Boveri (Prancūzija) – 22 val.; 7, 8 d. – 21 val.; 9, 11 d. – 19 val.

6, 10 d. – Naktis be karūnos (D. Britanija) – 16.30; 7 d. – 17 val.

6, 10 d. – Trečias žmogus (JAV, Prancūzija, D. Britanija, Belgija) – 21.30

7 d. – Ernestas ir Selestina: meškučio ir pelytės nuotykių (Prancūzija) – 16 val.

11 d. – Draugeliai (JAV) – 19 val.

7 d. – Savaitgalis Paryžiuje (D. Britanija) – 17.30; 8 d. – 18.45

7 d. – Ida (Lenkija) – 21.30

KAUNAS

Forum Cinemas

5–10 d. – Kaip tapti žvaigžde Brodvėjuje (JAV) – 10.50, 16, 19, 20.40; 11 d. – 10.50, 16, 20.40, 21.20

5–11 d. – Ji – šnipė (JAV) – 13.10, 15.40, 18.30, 20.50; Tūnės tamsoje: trečia dalis (JAV) – 11, 13.20, 18.20, 21.10

11 d. – Draugeliai (JAV) – 19 val.

5–11 d. – Septintasis nykštukas (Vokietija) – 10.10, 12.20, 14.30, 16.40

San Andreas (3D, JAV) – 13.10, 18.40, 21.20

5, 6 d. – San Andreas (JAV) – 10.30, 15.50, 23.35; 7–11 d. – 10.30, 15.50

5–11 d. – Pašėlės Maksas: įtūžio kelias (3D, Australija, JAV) – 13.30, 19, 21.40

Pašėlės Maksas: įtū